

Specialmärken

Ansvarskännande konsument

72

Målsättningen med märket är att äventyrsscouter förstår betydelsen av sin egen konsumtion.

För märket görs följande fem uppgifter:

1. Bekanta dig med olika miljömärkningar (till exempel Svanmärket och EU-blomman) och på vilka grunder rätt att använda ett miljömärke ges.
2. Fundera över hur mycket avfall som bildas av en produkt och på hur du redan vid valet av produkt kan påverka mängden avfall.
3. Fundera på vilka apparater som förbrukar mest energi hemma och vad man kan göra för att minska förbrukningen?
4. Bekanta dig med hemkommunens förordningar om avfallshantering och kompostering och planera utifrån dem ett sorteringsystem till kärlokalen, hemmet eller sommarstugan.
5. Delta i städning av park, vägstup, skogsdunge eller vandringsled.

Tips och instruktioner

1. Information om miljömärken får du till exempel på miljöministeriets webbplats www.miljo.fi.

Gör stora miljömärken av kartong och häng upp dem på kärlokals väggen med tillhörande infolappar. Gör pinsar åt alla i laget med miljömärkesmotiv med till exempel en pinsmaskin eller av cernitmassa. Pinsmaskiner brukar man kunna få låna på kommunens ungdomsavdelning eller av församlingen. Cernitmassa, kartong och annat hobbymaterial kan man köpa i hobbyaffärer.

2. På finska finns guiden Eko-ostajan opas på konsumentverkets webbplats www.kulttajavirasto.fi. På miljöministeriets webbplats www.miljo.fi hittar du också mycket information om hur dina egna val kan påverka miljön.

Gå till affären och bekanta er med olika förpackningar. Var och en får i uppgift att söka upp en produkt som är miljövänligt packad och en som krävt onödigt mycket förpackningsmaterial. Gå till exempel till fruktdisken och fundera på hur ni genom era egna val kan minska mängden förpackningsmaterial på de produkter ni köper. Köp, tillred och packa er utfärds matsäck så miljövänligt som möjligt.

Bekanta er med rejäl handels produkter och principer på www.reilukauppa.fi (också svenskspråkiga sidor).

Bekanta er med begreppet ekologisk ryggsäck. Mer information hittar ni bland annat på utbildningsstyrelsens webbtjänst www.edu.fi. Med den ekologiska ryggsäcken anges i kilo den mängd naturresurser som används under hela produktens livscykel: råvaror, användning och avfall.

Gör egna inköpskassar eller tryck mönster på färdiga tygkassar.

Köp ingenting som du kan låna. Reparera det som går sönder. Köp inhemskt! Granska produkten som du köper; varifrån kommer råvarorna, var är den gjord, vart hamnar den efter användandet? Rita en bild eller ett schema över en produkts livscykel.

3. På varje elapparat står det hur mycket energi (watt, förkortas W) den förbrukar på en timme. Du kan följa med elförbrukningen hemma genom att studera elräkningen eller kontrollera elmätaren. En del elverk lånar ut elförbrukningsmätare för olika maskiner.

Gör en lista över tips på hur man kan spara energi. Rita på basen av listan "trafikmärken" med energisparartipsen. Häng upp märkena i kärlokalen. Tips på hur man kan spara energi finns på internet, bl.a. på Motivias webbplats www.motiva.fi/sv eller på elverkens webbplatser. Samla energisparpoäng. Man kan till exempel få ett poäng för att stänga av en eldriven maskin som inte är i bruk.

4. Avfallssorteringsinstruktioner får man på kommunens miljövårdscentral. Många kommuner och städer har också sorteringsanvisningar på internet. Fundera på hur en kompost bör skötas och hur ofta den bör ses till. Finns det något som kan ta hand om komposten?
5. Ta reda på om ni behöver markägarens tillstånd för städtalkot. Kom ihåg att uppmärksamma trafiksäkerheten ifall ni städar en vägstup.

Astronauten

Målsättningen med märket är att äventyrsscouter känner till stjärnbilder och stjärnor på himlen och lär sig förstå månens och solens olika faser.

För märket görs följande sju uppgifter:

1. Klargör vad följande himlakroppar är: stjärna, planet, måne, asteroid och komet.
2. Lär dig identifiera stjärnbilder som syns tydligt. På vintern: Orion, Väduren, Kusken, Oxen, Lilla björnen, Lilla hunden. På våren: Lejonet, Björnvaktaren På sommaren: Svanen, Lyran, Örnen På hösten: Pegasus, Cassiopeja, Stora björnen.
3. Lär dig känna igen minst fem stjärnor.
4. Genom intensivt observerande av himlen kan man upptäcka rörelse. Lär dig skilja mellan flygplan, stjärnfall (kometer, meteoriter) och satelliter.
5. Lär dig bestämma väderstrecken genom att observera stjärnhimlen.
6. Ta reda på hur månens olika faser bildas (nymåne, mänkvarter, halvmåne, full måne) och hur sol- och månformörkelse uppstår.
7. Bekanta dig med minst en rymdfärd.

Tips och instruktioner

Stjärnorna syns bäst under en kall, klar vinterkväll.

Besök Ursas observatorium i Helsingfors eller ett lokalt observatorium. På Ursas webbplats (www.ursa.fi, finskspråkig) finns bl.a. kontaktuppgifter till lokala stjärnskådareföreningar samt en stjärnkarta på vilken man också ser planeternas positioner. I Tammerfors i nöjespaken Särkänniemi finns ett planetarium som är öppet året om. Sök på internet för mer information, till exempel på Särkänniemis webbplats (www.sarkanniemi.fi/akatemia/, finskspråkig) eller med hjälp av sökord som till exempel astronomi. I Olli Aulios Suuri retkeilykirja hittar du också information om astronomi.

1. Lär dig planeterna och deras ordning i vårt solsystem genom att göra ett pärlband av ståltråd och olika stora kulor (till exempel av pappersmassa) som du målar i planeternas färger och trär på ståltråden i rätt ordning.
2. Stjärnhimlen och stjärnbilder kan ni bekanta er med till exempel på något av följande sätt:

Gör en egen stjärnkarta med knappnålar på ett gammalt paraply.

Med stjärnor som lyser i mörkret kan ni bygga upp en stjärnhimmel i kärlokals tak.

Stick med olika stora nålar in stjärnbilder i botten av en mjörlburk eller liknande. Släck lamporna i rummet och tänd en ficklampa inne i burken. Stjärnbilden syns klart.

Dela ut stjärnbilder åt patrullerna så att var och en får en stjärnbild att bygga upp av ståltråd och aluminiumfolie. Av ståltråden vrider man ihop stjärnbildens konturer och av aluminiumfoliet gör man stjärnorna. Ju starkare stjärnan lyser desto större gör man den. Stjärnbilderna kan sedan placeras i kärlokals tak.

Ta reda på berättelserna bakom stjärnbildernas namn. På Ursas webbplats www.ursa.fi hittar man det finslspråkiga häftet Tähtitaivaan tarinoita som bland annat innehåller berättelser om stjärnornas namn..

3. Lokalisera Polstjärnan och någon av följande stjärnor som syns starkast: Vinter: Sirius, Procyon, Betelgeuse, Saiph, Rigel, Aldebaran, Hamal, Capella. Sommar: Deneb, Vega, Altair. Höst: Merak, Dubhe.
4. Färdigheten att bestämma väderstreck med hjälp av stjärnhimlen är bra att kunna om man tappat bort sig.

Polstjärnan finns alltid norrut på stjärnhimlen eftersom den står i zenit över nordpolen.

Följande instruktion för hur du bestämmer väderstreck med hjälp av stjärnhimlen är taget ur Olli Aulios bok Suuri retkeilykirja: Stick ned två olika långa käppar i marken så att du genom att kika längs med deras övre ändor kan ta sikte på en stjärna ganska nära horisonten. Eftersom jorden roterar motsols runt sin axel ser det ut som om stjärnhimlen skulle röra sig medsols då du tittar norrut. Genom att studera åt vilket håll stjärnan du tittar på rör sig kan du dra slutsatser om mot vilket väderstreck du tittar:

Stjärnan stiger uppåt från horisonten: du tittar österut

Stjärnan sjunker nedåt mot horisonten: du tittar västerut

Stjärnan rör sig åt höger: du tittar söderut

Stjärnan rör sig åt vänster: du tittar norrut.

5. Tillverka en "månkeps". Fäst med hjälp av ståltråd en boll (av t.ex. papper) vid kepsen (d.v.s. jorden) på ca 0,5 m avstånd. Bollen ska vara lite mindre än en bordtennisboll. Ljuskällan (d.v.s. solen) kan vara en diaprojektor. Använd din mössa för att lättare förstå hur sol- och månformörkelse uppstår.

Med sökordet "månen" hittar du information på internet om månens faser och om sol- och månformörkelse.

Artisten

Målet är att äventyrsscoutern prövar på olika sätt att uttrycka sig, att repetera och delta i en pjäs eller i ett cirkusuppträdande.

Välj åtminstone sju av följande uppgifter (1-10).

Teater

1. Besök kommunens teater, sommarteater eller amatörteater och bekanta er med teaterns kulisser och garderob.
2. Öva pantomim.
3. Öva improvisation.
4. Delta i repetition och uppförande av en tablå eller en liten pjäs (t.ex. St. Göran och draken, Den barmhärtige samariten eller jultablå).
5. Planera och förverkliga tillsammans med patrullen eller laget ett programnummer till kårägrets lägerbål.

Cirkus

6. Designa en clownmask/ansiktsmålning och dräkt samt öva in ett roligt program.
7. Lär er jonglera med minst två bollar.
8. Lär er minst tre olika trollkonster.
9. Lär er att balansera och göra konst på styltor eller skateboard.
10. Delta i en cirkusföreställning.

Tips och instruktioner

1. Bekanta er på förhand med teaterns repertoar och fundera på förhand vilka frågor ni vill ställa till teaterfolket.
2. Gör pantomim (utan ljud med hjälp av gester) om offentliga personer, kårens ledare, allemansrätten o.s.v. och hitta rätt svar på vem det föreställer.

3. Skriv olika repliker på lappar, hitta på rollfigurer, utgångsläge och starta föreställningen. Replikernas början eller slut är nerskrivna på lapparna.
 4. Om ni vill kan ni lägga ned mer tid på detta och planera och tillverka kulisser, dräkter eller masker.
 5. Målet är att öva att leda ett lägerbålsprogram. Ni kan leda ett eller flera program, eller hela lägerbålet.
 6. Ansiktsmålningen kan göras med ansiktsfärg eller smink
- Mångsidiga teaterövningar finns i böcker och på internet. Du kan också kontakta en teater i närheten av dig.

Bagaren

Målsättningen med märket är att äventyrsscoutern lär sig baka olika bakverk och lär sig att städa köket efter sig.

För specialmärket utförs följande tio uppgifter:

Basfärdigheter (1-5) bör göras i samband med bakning.

Basfärdigheter

1. Lär dig skilja mellan följande mjölsorter; vete-, potatis-, graham-, och rågmjöl. Klargör vad de används till.
2. Klargör när och hur man använder jäst, bakpulver och soda som jäsningsmedel då man bakar.
3. Öva dig i att känna igen de vanligaste bakkryddorna.
4. Ta reda på vad bakreceptens förkortningar betyder: tsk, msk, dl och l.
5. Samla recept eller var med och gör patrullens egen bakbok.

Då det verkligen gäller

6. Gör en vetebrödsdeg och baka bullar med smöröga eller örflar.
7. Gör en mördegspaj eller en tårta.
8. Lär dig baka karelska piroger eller andra traditionella bakverk.
9. Baka jästbröd, semlor eller stek tunnbröd.
10. Städa alltid efter dig då du har bakat.

Tips och instruktioner

1. Man kan sätta mjölprov i små påsar som äventyrscoutererna ska försöka identifiera. Vetemjöl används till söta bakverk (vetebrödsdeg, pajbottnar, muffins), graham- och rågmjöl används vid bakning av bröd och semlor. Potatismjöl används när man avreder kräm, saft och såser.
 2. Jäst blandar man alltid i fingervarmt degspad och den använder man i degar (vetebröd, pizzabotten) som man vill att ska jäsa före gräddningen. Bakpulver och soda blandar man med andra torra ingredienser (mjöl) och dessa använder man i degar (kakor, rulltårter, muffins) som man vill att ska jäsa först i ugnen.
 3. Kryddor kan man öva att känna igen genom att smaka, känna och dofta på dem.
 9. Gör två olika sorters semlor, t.ex. morotssemlor och havresemlor. Njut dem nygräddade då de är som bäst med lite margarin. Ni kan även pröva på att grädda bröd över öppen eld. Recept hittar man på biblioteket, i tidningar och i receptböcker. Använd ingredienser från skogen och trädgården i bakningen. Användning av själv plockade eller egna odlade produkter i bakning, så som äppel och bär rekommenderas. Pröva att baka med enbart ekologiska produkter. Jämför priserna mellan ekologiska och vanliga produkter i butiken. Information om ekologiska produkter finns på Konsumentverkets webbplats www.kuluttajavirasto.fi/sv-FI
- Ni kan även prova på att baka enbart med Rejal handel produkter. Glöm inte hand- och hårhygien då ni bakar.

Gesäll

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten bekantar sig med Bibeln och kan använda den.

För märket görs följande fem uppgifter:

1. Skaffa en egen Bibel och bekanta dig med hur Gamla och Nya testamentet. uppkommit.
2. Ta reda på vilka av Bibelns böcker som är evangelier, lagböcker, undervisningsböcker, profetböcker, poetiska böcker och historiska böcker.
3. Leta rätt på två hjältar i Bibeln (t.ex. David, Eva, Jesus, Maria, Marta, Noa, Salomo) och bekanta dig med dem och deras liv.
4. Gör ett drama utgående från en Bibelberättelse (t.ex. Julevangeliet, Lukas 2, Syndafloden, I Moseboken 7 eller Den barmhärtiga samariten, Lukas 10:25-37) och uppför det tillsammans på en scoutkyrkohejlg eller på en lägergudstjänst.
5. Läs en berättelse från Bibelns Gamla Testamentet och en berättelse från Nya Testamentet. Rita en serie om berättelserna.

Tips och instruktioner

Om du inte har en egen Bibel kan du låna en från din församling.

1. Basinformation om bibeln

Bibeln är den kristna trons grundverk. Den har uppkommit långsamt under cirka 1500 års tid. Bibelns berättelser sträcker sig från skapelsens gryning till skapandet av en ny himmel och jord i framtiden. Det är ingen enkel bok, men desto mer spännande.

I början fördes gamla berättelser vidare muntligt från generation till generation. Den österländska kulturen tillät små förändringar i berättelsens ramar så länge själva saken – frågan om Gud – förblev densamma. Så småningom skrevs berättelserna ned. Gamla testamentet är uppdelat i Lagen, Profeterna och Skrifterna. Ursprungsspråket var hebreiska.

Den kristna tron föddes på påsknatten cirka år 30 eKr. och baserar sig på Jesu uppståndelse. Miraklet under påsken hjälpte också till i tolkningen av vad Jesus under sitt liv hade talat om, lärt ut och gjort. I början stödde man sig på vittnens berättelser och muntlig tradition. Paulus brev, de första skriftliga dokumenten om händelsen, skrevs tiotal år efter Jesus död. Evangelierna, i den ordning de uppkommit: Markus, Matteus, Lukas och Johannes, skrevs cirka åren 50-60 eKr. Alla nya testamentets böcker är ursprungligen skrivna på grekiska.

Boktips:

- Stephanie Jeffs: Om du varit med på bibelns tid
- Lois Rock: Bibelns bästa berättelser
- Malcolm Day: Berättelser ur bibeln : historier och fakta från Gamla testamentet - från Edens lustgård till livet i exil och återkomsten till Jerusalem

2. Bibelns böcker

Bygg upp en bokhylla under ett möte där ni på kartongbitar skriver upp namnen på Bibelns böcker. Placera kartongbitarna i rätt ordning i bokhyllan, som också kan vara gjord av kartong. Bland annat i Bibeln som man får i skriftskolan finns böckernas namn och förkortningar.

En gyllene nyckel till Bibelns skatter är en liten broschyr där Bibelns böcker med innehåll, bekanta personer ur Gamla och Nya testamentet samt viktiga platser och nyckelord presenteras kort.

3. Bibelns hjältar

Bibelns hjältar är till exempel David, Eva, Jesus, Maria, Marta, Noa, Paulus och Salomo. I Bibelns index kan du söka berättelser på basen av hjältarnas namn.

4-5. Skådespels- och serietips

Bekanta er till exempel med följande berättelser:

- Skapelseberättelsen 1. Mos. 1:1 – 2:4
- Noaks ark 1. Mos. 6:9 – 8:22
- Israeliternas lidande i Egypten 2. Mos. 1:1 – 14
- Mose födelse 2. Mos. 1:22 – 2:10
- Israeliternas flykt från Egypten 2. Mos. 6:1 – 8, 14:5 – 13
- Jesu lidanden Luk. 19:28 – 40, 22:14 – 23, 22:47 – 54; Mark. 15:1 – 15, 15:22 – 47

Skådespelet kan ni till exempel förverkliga som en samling stillbilder. Dela upp historien i stycken, och bygg upp en scen från varje stycke och ta en bild av den. Ni kan också göra skuggteater. Till det behöver ni bara ett lakan och en lampa.

Ni kan också välja en berättelse ur bibeln och skriva om den så att den passar nutid. Historien om herden som söker ett borttappat får kan till exempel handla om en patrullmedlem som gått vilse under en hajk.

Tecknade serier med bibeltema kan man hitta på biblioteken

Mer information:

I slutet av bibeln finns ofta instruktioner för läsare med information om använd valuta och enheter samt ett index som du kan använda till att söka fram specifika bibeltexter eller bibelberättelser som passar olika tillfällen.

Bibelberättelser skrivna speciellt för barn:

- Sally Ann Wright: Min lilla bibel
- Gwen Ellis: Barnbibeln: bibeln återberättad för barn

Länkar:

- Evangelisk-Lutherska kyrkans sidor: www.ev.lf/EV/Ssv.nsf
- wBibelsajten: www.bibelsajten.nu med bland annat frågor och svar om tro och om bibeln.

Cap handi

Målsättningen är att äventyrsscouten vet vad handicapscouting är och bekantar sig med en handikappad person.

För märket görs sammanlagt minst sex uppgifter.**Basfärdigheter**

1. Ta reda på vad som menas med handicapscouting och om det i din kår, region eller i FiSSc finns sådan verksamhet.
2. Ta reda på fakta om ett handikapp.
3. Sätt dig in i hur en handikappad person lever. Ta reda på hurudana hjälpmedel han använder i sitt dagliga liv.
4. Pröva i praktiken på hur olika handikapp påverkar det dagliga livet. (T.ex att vara blind → knyt en halsduk för ögonen)

Välj minst två av följande uppgifter (5-9).

5. Bekanta dig med minst ett kommunikationsätt t.ex. Bliss-symboler, blindskrift eller teckenspråk.
6. Lär dig en sång eller ett meddelande på teckenspråk.
7. Försök göra konst utan händer, d.v.s. rita med pennan i munnen eller mellan tårna.
8. Lek Kim-spel genom att använda luktsinne, smaksinne, känsel eller hörsel.
9. Pröva på olika spel eller lekar som är utvecklade eller anpassade för personer med specialbehov, till exempel volleyboll sittande, rullstolsdans, goalball eller boccia och fundera på hur man kunde anpassa en bekant lek eller ett spel för en handikappad person.

Tips och instruktioner

1. Information om handicapscouting hittar du i Suomen Partiolaiset – Finlands Svenska Scouter r.f.s ”Guide för handikappsouting”. Du kan också fråga en scoutkår som har handikapverksamhet, den egna regionen eller FiSSc.

- Information om olika handikap hittas på nätet till exempel med sökorden handikapp och utvecklingsstörning samt på handikappföreningarnas webbplatser. På Finlands Svenska Handikappförbunds webbplats www.handikappforbundet.fi finns information och länkar till lokalföreningarnas sidor. Andra bra sidor är bl.a. Föreningen Finlands Dövblinda www.kuurosokeat.fi/se, Synskadades centralförbund www.nkl.fi/6, Finlands dövas förbund <http://www.kl-deaf.fi/sv-FI/> och De utvecklingsstördas stödförbund <http://www.kvtl.fi/sivu/svenska>.

Kom ihåg att det också finns osynliga skador och långvariga sjukdomar som inverkar på människors liv, till exempel Aspergers syndrom, dyslexi eller MS.

- Kom överens före mötet om vilket handikapp var och en har och det måste man hålla hela kvällen. Tillred mat tillsammans, sätt upp ett vindsydd eller gör en naturutfärd där hälften av patrullen har ögonen förbundna, ena handen bakbunden, vantar på händerna, sitter i rullstol eller är stumma.
- På Förbundet Utvecklingsstörnings webbplats Papunet, www.papunet.net finns information om kommunikationshandikapp och material för kommunikation.
- I Kimspelet binder man för ögonen och identifierar föremålen med hjälp av lukt-, smak-, känsel- och hörselsinnet. Kom ihåg att beakta matallergier!

Hörselkännetecken kan man till exempel förverkliga så att en medlem i gruppen står bakom en skärm, eller så att de andras ögon är förbundna. Den som står bakom skärmen eller som inte har ögonen förbundna kan till exempel vassa en penna, kasta en ärtpåse, tända en tändsticka eller klippa i ett papper. De andra identifierar ljuden och lägger dem på minnet.

Bygg upp olika punkter i kärlokalen där scouterna till exempel får pröva på att läsa blindskrift, kommunicera på teckenspråk, teckna med slutna ögon, skriva med pennan i munnen och känna igen märken på scoutskjortan genom att känna på dem.

Cykeln

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten deltar i en cykelutfärd. Scouten ska därutöver kunna röra sig tryggt med cykel i trafiken och kunna reparera små fel under cykelutfärden.

För märket görs följande sex uppgifter:

Basfärdigheter

- Repetera trafikregler som gäller cyklister och träna på hur man bör handla i olika paniksituationer (hastig inbromsning, att ramla med cykeln, kollision).
- Tvätta cykeln och ge den vår- eller höstservice.
- Öva dig att lappa cykeldäck och att sätta kedjan på plats.
- Stöldmärk din cykel och fundera över hur du kan förhindra att cykeln blir stulen.

Då det verkligen gäller

- Bygg en träningsbana med patrullen och öva er på att behärska cykeln i olika situationer.
- Planera och genomför en cykelutfärd tillsammans.

Tips och instruktioner

- Information om trafikregler som gäller cyklister hittar du bland annat på Trafikskyddets webbplats <http://www.liikenneturva.fi/www/sv/>. Ni kan öva trafikregler och handlande i farliga situationer med leksaksbilar och -bilar på en trafikmatta
- Olja kedjan, ställ in höjden på sadeln och styrstången, kolla att lyktan fungerar, pumpa luft i däcken och spänn fast lösa

skruvar. Försäkra dig om att reflexerna är hela. Kontrollera bromsklossarnas skick och byt ut dem ifall det behövs.

- När du servar din cykel kan du fråga råd av dina föräldrar eller i en cykelaffär. På internet hittar du instruktioner för hur man lappar ett däck.
- Du kan stöldmärka din cykel hos polisen. De kan också ge råd om hur man förhindrar att cykeln blir stulen. Stöldmärkningen görs på undre sidan av ramen. Märkningen består av FIN-märkning och din personbeteckning.
- På träningsbanan kan det finnas smala plankor, slalobana, snäva kurvor, ställen där man måste tvärbromsa, ojämnt underlag – i stort sett vad som helst. Ta reda på om det finns terrängcykelbanor i närheten som ni kan träna på. Kom ihåg hjälmen och första hjälpen utrustning!
- Fundera på vilken utrustning ni behöver ta med och hur man packar den på bästa sätt. Planera en lämpligt lång och utmanande rutt. Övernatta till exempel i tält eller i någon patrullmedlems sommarstuga. Tänk på trafiksäkerheten! Ni är en stor gupp som cyklar på vägrenen.

På Finlands Cykelunions webbplats www.pyoraily.fi (enbart på finska) finns materialpaketet Fillaripäivämateriaali med färdiga tips för hur man kan förverkliga en dag med cykeltema.

Datafreaken

Målet är att äventyrsscouten kan använda textbehandlingsprogram, e-post och vet vad man gör då man chattar samt kan söka scoutfakta på nätet.

Välj minst sex av följande uppgifter (1-10):

- Skriv en berättelse om er patrull, ert lag eller om en utfärd som ni gjort. Pröva olika former (radavstånd, teckensnitt, indragningar, teckenstorlek) Spara och printa ut arbetet. Skicka in berättelsen till kårtidningen.
- Gör en presentation av er patrull eller ert lag och dess medlemmar (till exempel med hjälp av PowerPoint).
- Skanna en bild eller flytta över en bild från en digikamera och bearbeta den med ett bildbehandlingsprogram.
- Lär er öppna e-post, skicka e-post, svara på e-post, svara till fler än en avsändare, öppna en bilaga, bifoga en bilaga och ordna e-posten i mappar.
- Bekanta er med nätetikett och fundera varför den skapats.
- Bekanta er med Scoutwiki (wiki.partio.net). Besök åtminstone den egna kårens sida. Om kåren inte har en sida där kan ni skapa en.
- Skapa tillsammans användarkoder för patrullen eller laget till något diskussionsforum eller en chat (t.ex. Messenger, IRC, Facebook). Använd forumet för patrullens kommunikation.
- Bekanta er med de tjänster som finns på nätet för äventyrsscouterna i Finland. Skicka hälsningar från er patrull på det ställe som finns reserverat för det. På www.scout.fi kan man läsa bloggar och skriva bloggar på svenska och genom FiSScNät skicka hälsningar till andra FiSSc kårer.
- Bekanta er med åtminstone två olika sökmotorer på nätet. Sök sidor som behandlar scouting eller scoutfärdigheter. Fundera på om all information man hittar på nätet går att lita på.
- Delta i ett Jamboree-On-The-Internet det vill säga ett JOTI -evenemang.

Tips och instruktioner:

I Windows instruktionsbok och andra IT-böcker hittar du instruktioner för hur man använder olika dataprogram.

Håll möte på en plats där ni har tillgång till flera datorer (till exempel en dataklass) om det är möjligt. Håll ett möte över nätet. Ifall alla

- äventyrsscouter inte har tillgång till internet hemma, kan laget träffas parvis hos dem som har nätförbindelse hemma. På internet-mötet kan ni till exempel bekanta er med länkarna på FiSScNät äventyrsscoutsidorna.
- Ni kan börja med att öva fotografering med digikamera på ett möte eller en utfärd. Patrullens gruppbild kan ni skapa genom att ”klippa och limma” ihop bilder av patrullmedlemmarna från olika foton och som bakgrund kan ni använda en spännande landskapsbild. Prova att spara bilden i olika filformat. Om ni vill kan ni också prova att bränna bilderna på en CD-skiva.
 - Skapa en grupp eller en e-postlista (ifall e-postprogrammet tillåter det) med patrullens eller lagets alla medlemmar. Har er kår en e-postlista för äventyrsscouter? Hur ansluter man sig till den?
 - Ytterligare information om nätikett hittar man på följande adress: <http://www.tietoturvaopas.fi/sv/index/perusohjeet/netiketti.html>
 - och 9. Ytterligare information: www.scoutlink.net.
- Tips för trygg nätsurfing hittar ni på Mannerheims Barnskyddsförbunds projekt Viisaasti verkossa på sidan <http://vanhemmat.mll.fi/> (endast på finska)
- JOTI (Jamboree on the Internet) arrangeras årligen det tredje veckoslutet i oktober. Mer information på: joti.partio.net och www.scout.fi

Detektiven

Målsättningen med märket är att äventyrsscouter kan iakttä sin omgivning och använda sig av olika problemlösningar.

Välj minst sju av följande uppgifter.

- Öva dig att känna igen olika ämnen utgående från lukt och smak.
- Öva dig att känna igen olika händelser på basen av ljud.
- Öva dig att dra slutsatser om en människa utgående från röst och sätt att tala. (hemort, känslotillstånd, ålder, kön) och öva dig att spåra.
- Öva dig att göra observationer så att du kan ge signalement.
- Öva dig i att ta fingeravtryck och att identifiera sådana.
- Gör gipsavgjutningar av fot- och/eller hjulspår.
- Gör en chiffernyckel och använd den till att sända och ta emot meddelanden.
- Pröva olika slag av ”osynligt bläck” och sänd/ta emot meddelanden skrivet med något av dessa.
- Tillverka ett hjälpmedel för en detektiv, till exempel ett periskop som man kan titta runt ett hörn med.

Tips och instruktioner

Kring detektivmärket kan man bygga upp en kriminalhistoria som löses genom att alla uppgifter görs. Berättelsen kan till exempel börja med att man spelar upp en stump av ett band, och på basen av det ska äventyrsscouterna hitta på vad som har hänt. Efter det fås tips om den skyldige genom att man gör uppgifter. Nyckeln till lösningen kan vara nedskriven med ett chiffer som scouterna får lösningen till bitvis efter varje uppgift.

- Beakta matallergier.
- Att samla in ljud på ett band är en lämplig uppgift för till exempel en explorerpatrull. Ljuden kan spelas in på ett läger (sågning, vedhuggning, tältresning, bastubad, simning, paddling, rodd med mera) på skolgården, på järnvägsstationen, i köket och så vidare. När ljuden en gång är inspelade kan bandet användas från år till år.
- På Forskningscentralen för de inhemska språkens webbplats www.kotus.fi finns mer information om svenska dialekter i Finland.
- Iakttä åtminstone följande kännetecken: längd, vikt, hårfärg, ålder, beteende, hållning, gångstil och klädsel.

- Fingeravtryck kan man ta med hjälp av en stämpeldyna. Äventyrsscouterna kan jämföra sina fingeravtryck och laget kan göra en fingeravtryckssamling.
- Instruktioner för gipsjutning:
 - Rama in spåret med en ram av kartong så att gipset inte kan rinna ut.
 - Gör av gipspulver och vatten en blandning som är ungefär lika tjock som smulten glass.
 - Häll gipset i spåret i ett ungefär 2,5 cm tjockt lager och låt torka.
 - Lyft försiktigt bort det hårda gipset från marken, ta bort ramen av kartong och slipa kanterna.
 Gipsgjutningen fungerar inte på vintern eller i vått väder. Det är en tidskrävande uppgift som lämpar sig bäst för en utfärd.
- Chiffer kan till exempel vara text skriven baklänges, stavelserna baklänges, varannan bokstav överflödig, bokstäverna sifferkodade, bildskrift eller morse.
- Osynlig skrift kan man göra genom att skriva med en ljusstump på vitt papper. Texten kommer fram om man målar hela pappret med vattenfärg. Man kan också skriva med citronsaft eller med mjölk varvid texten syns då man försiktigt hettar upp pappret.

Eldslagning

Målsättningen med märket är att äventyrsscouter lär sig tända och släcka en eld på ett säkert sätt. Märket lämpar sig att utföras i slutskedet av äventyrsscoutprogrammet. Ni kan börja avlägga märket i väderstreck väster.

För specialmärket görs följande nio uppgifter:

Basfärdigheter

- Ta reda på vad som menas med varning för skogsbrand. Bekanta dig med allemansrätten samt med de förordningar och anvisningar som berör uppgörandet av eld.
- Lär dig konsten att välja plats för en eld och hur man bereder eldstadens underlag.
- Lär dig att släcka en eld omsorgsfullt.
- Lär dig tälja olika sorters tände och samla tände i naturen.
- Öva att hugga ved och samla ved i naturen.

Då det verkligen gäller

- Lär dig göra upp olika slags eldar och lär dig släcka dem.
- Gör upp och släck en eld i regn eller i kyla.
- Pröva på att torka fruset eller vått trä i eldens värme.
- Pröva på att tända en eld utan att använda tändstickor till exempel genom att använda tändsten eller elldrill.

Tips och instruktioner

För den som kan finska är Olli Aulios bok Suuri retkeilykirja till stor hjälp då märket utförs eftersom boken innehåller såväl basfärdigheter som mer avancerade tips.

- På www.utinauren.fi finns information om eldslagning, tillstånd osv.
 - Bered eldstadens botten från grunden; använd inte en färdig eldstad. Ståda upp ordentligt efter att ni utfört uppgiften. Fundera på hurudant underlag en bra eldplats har, till exempel fungerar en klipphäll eller kärmark inte bra som eldplats.
 - Du kan tillverka olika slags tände där hemma; Lösgör samtliga koppar från en äggkartong och fyll dem med bitar av tidningspapper. Smält ner gamla ljusstumpar och häll stearinet i äggkopporna. Då du ska göra upp eld under utfärd tänder du på äggkoppens kanter.
- Ni kan också göra täta förvaringsburkar för tändstickor av läkemedelsburkar eller filmburkar. Ovanpå tändstickorna läggs en bomullstuss som suger åt sig eventuell fukt.

7. Arrangera en tävling där man ska smälta en isbit med så lite ved som möjligt eller få en mängd vatten att koka så snabbt som möjligt.
 10. I Nalle Coranders bok: *Vildmarksteknik del 1*, hittar ni tips till det här märket, bland annat hur man gör upp eld utan tändstickor
- Specialmärket eldslagning kan kombineras med olika matlagningsaktiviteter och -märken. Kom ihåg att be om lov av markägaren att göra upp eld.

Fiske

Målsättningen med märket är att äventyrsscouter känner till de vanligaste fiskarterna, metar eller pilkar och fiskar med nät eller katsa samt kan tillreda sin fångst.

Basfärdigheter

1. Ta reda på vilka rättigheter och skyldigheter en fiskare har enligt allemansrätten.
2. Ta reda på hurudana tillstånd som krävs för fiske med olika fångstredskap i den kommunen där du tänker fiska. Skaffa de tillstånd som behövs.
3. Lär känna igen minst åtta olika fiskarter (t.ex. yttre kännetecken, de vanligaste fångstställen och hurudana platser de trivs på).

Då det verkliga gäller

4. Tillverka ett metspö och meta med det.
5. Pröva olika agn på metkroken (t.ex. olika slags maskar, fluglarver, deg, konserverade majsborn, makaroni, ost, bröd).
6. Fiska med nät, katsa (mjärde) eller pilk (pimpel).
7. Rensa den fisk du fångat och hitta hjärta, lever, njurar, gallblåsa och simblåsa.
8. Tillred en måltid av fisk över öppen eld eller genom att röka den.

Tips och instruktioner

- 1-3. Information om fisketillstånd och fiskarter hittar du bl.a. på webbplatsen för Centralförbundet för fiskerihushållning, www.ahven.net/svenska. Pröva på spelet Känner du Finlands fiskarter som finns på webbplatsen. På jord- och skogsbruksministeriets webbplats, www.mmm.fi/sv hittar du Fiskarens ABC
3. På biblioteket finns böcker om fiskarter, bl.a. Fiskar av Per Pethon.
4. Tillverka ett flöte av bark. Lär er knyta fast kroken på fiskelinan. Fiskeknopar finns i knopböcker.
8. Tillred t.ex. strömmingsflundror, glödsteckt fisk eller fisksoppa.

Om kaptenen har sakkunskap kan ni utvidga ämnet och inkludera flugfiske eller tillverkning av fiskedrag eller pröva på andra än redan nämnda fiskesätt.

Litteraturtips:

- Magnus Bolle, Sven Mathiasson, Olle W Nilsson, Ingvar Nordin: Ut och fiska : 100 svenska fiskar i färg
- Mera information om fiske hittar du i följande böcker: Storfiskarens nybörjarbok av Casper Verner Carlsson, Sven Nordqvist. Napp och nytt av Abu Garcia (Kommersiell årlig utgåva från fiskeredskapsbutikerna). Vildmarksteknik av Nalle Corander.

Fotografen

Målsättningen med märket är att äventyrsscouter kan fotograferingens grunder.

För märket görs följande sju uppgifter:

Basfärdigheter

1. Lär dig hur kameran används och hur den fungerar. Lär dig vad följande termer betyder: objektiv, sökare, bländare och slutare.
2. Lär dig att byta film eller minneskort och batteri i kameran.
3. Ta reda på hur ljuskänslighet (ISO-värde) påverkar bilden

Då det verkliga gäller

4. Gör en bildserie om ett läger eller en patrullutfärd.
5. Fotografera samma objekt under olika tidpunkter av dygnet.
6. Gör en fotoekskursion ute i naturen.
7. Sök fel i dina fotografier och fundera över hur du kunde rätta till dem.

Tips och instruktioner

1. På biblioteket hittar du böcker om fotografering, till exempel John Hedgecoes Stora fotoboken. Ni kan också rådfråga en lokal fotoklubb, en fotointresserad bekant eller ortens fotoaffär.
2. I kamerans bruksanvisningar finns instruktioner för hur man byter film/minneskort och batteri/ack. Äventyrsscouterna kan också be sina föräldrar om hjälp. Målsättningen är att äventyrsscouter själv ska kunna byta film/minneskort och batteri/ack under en utfärd eller liknande.
3. Ta reda på hurudan film eller hurudana inställningar man bör ha i olika ljusförhållanden. Mer information hittar ni i fotograferingsböcker på biblioteket. Också fotoaffärer kan ge tips.
5. Välj ett intressant objekt som till exempel kårens stuga. Märk ut platsen där fotografierna tas tydligt, till exempel genom att bygga en ställning för kameran, så att bilden alltid tas på samma plats. Fotografera objektet en gång i timmen. Iaktta vilken effekt ljuset har på bilderna. Med samma metod kan man också undersöka hur olika väderförhållanden inverkar på fotografiernas kvalitet.
7. Framkalla era bästa bilder och sök på bilderna fram de lyckade elementen. Lyckade element kan till exempel vara:

- rätt belysning: bilden är skarp och färgerna klara. Föremålet som fotograferas är inte för mörkt och blixten lyser inte heller upp det för mycket
- rätt avgränsning: på bilden syns just det som avsikten var att fotografera
- bra miner: ögonen öppna, leende miner, alla ser mot kameran med mera.
- en speciell situation, en speciell vinkel
- det finns action i bilden.

Kom ihåg att det finns olika typer av bilder. Att en bild kan vara en bra arkivbild, en bra bruksbild eller en bild som passar bra i ett fotoalbum.

Studera de mindre lyckade bilderna och fundera på hur man nästa gång kunde ta en lyckad bild i en liknande situation. Skulle det hjälpa om du skulle ta ett steg närmare, eller om du skulle lägga dig ned på gräsmattan och ta bilden från den vinkeln? Skulle bilden bli bättre med blix? eller utan? Skulle bilden ha blivit bättre ifall du skulle ha bett alla titta in i kameran? Hur skulle bilden se ut ifall du skulle ha fotograferat tältet medan det sattes upp och alla sysslade med något? Kan din bild publiceras i en tidning?

Församlingen

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten bekantar sig med sin församling och deltar i dess verksamhet.

78

För märket görs följande fem uppgifter:

1. Bekanta dig med din hemförsamlings juniorverksamhet och delta i ett tillfälle.
2. Bekanta dig med de uppgifter en församlingsanställd som arbetar för din kår har eller besök din hemkyrka, en skärgårdskyrka eller sjömanskyrkan.
3. Delta i en specialgudstjänst, t.ex. Thomasmässan, scoutmässan, en ekumenisk mässa eller en gudstjänst under en seglats.
4. Delta i en scoutgudstjänst och hjälp till med att bära upp kollekt eller läsa en text.
5. Lär dig att sjunga barn- eller ungdomspsalmer.

Tips och instruktioner

1. Många olika klubbar har juniorverksamhet. Delta i en av klubbarnas programkvällar. Kom överens om besöket på förhand med klubbens ledare.
2. Ta kontakt med församlingen och kom överens om ett besök i kyrkan. Ni kan till exempel stanna och bekanta er med kyrkan efter en mässa. Församlingarna förevisar ofta gärna både kyrkan och begravningsplatsen även åt små grupper. Anställda vid församlingen berättar också gärna om sitt jobb. I många större församlingar finns en anställd med ansvar för scouting eller en anställd som arbetar med barn- och ungdomsfrågor.

I kyrkan kan ni till exempel ordna en liten scoutfärdighetstävling mellan patrullerna. Tävlingen kan gå ut på följande ämnen: uppskattning, mätning, sökande, upptäckande, kimspele, frågesport, händighet, samarbete etc.

Begravningsplatsen kan laget bekanta sig med också utan guide. Ta reda på om det finns en hjältegrav, en minnesplats för personer som är begravda annanstans eller berömda personers gravar. Var finns de äldsta gravarna och hur gamla är de? Används begravningsplatsen fortfarande?

På gravstenar finns olika symboler med särskild betydelse. Sök upp dem patrullvis eller hela laget tillsammans och ta reda på vad de betyder. Information om symbolerna hittas på internet. Fråga gärna om det behövs talararbete på begravningsplatsen, till exempel efter jul då gravljus ska städas bort.

5. Fråga församlingen om de har en psalmkaraokemaskin att låna.

Hantverkaren

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten lär sig tre nya hantverk.

Välj minst tre av följande (1-11) arbeten, som du inte gjort tidigare.

1. Sy ett arbete med symaskin.
2. Lär dig att tova och tova ett föremål.
3. Gör ett halmarbete.
4. Gör ett näverarbete, t.ex. en knivslida, en korg, en kåsa eller ett smycke.
5. Modellera ett prydnads- eller bruksföremål av lera eller hobbymassa.

6. Dekorera ett plagg, dynvar, påslakan eller en handduk genom att brodera, med batikfärgning eller med tygtryck.
7. Tillverka en börs, ett scoutbälte eller en väska av läder.
8. Fläta en videokorg eller gör något annat föremål, t.ex. en nyckelring, ett smycke eller en sälgpipa.
9. Tillverka ett föremål av återvunnet material.
10. Tillverka t.ex. en halsdukssölja eller en nyckelring av täljsten.
11. Tillverka ett arbete av naturmaterial.

Tips och instruktioner

På biblioteket hittar du olika böcker om hobby och hantverk, det finns en mängd tidningar om hantverk och även hobbyaffärer kan hjälpa med information.

1. Börja med att sy en patrullvimpel, ett vindskydd, regnskydd för rinkan, bestickpåse eller Anna och Toivo dockor (www.unicef.fi).

I böcker och på internet finns enkla mönster och instruktioner för till exempel förkläden, pannlappar, axelväsor. Större projekt kan vara en säckstol till kårlokalen.

2. Tova t.ex. ett bokmärke, en halsdukssölja eller en pannlapp.
3. Böcker om halmarbeten (på finska)

■ Tuula Launonen och Sirkka Lindell: Olkiaarteet; olki ja olkityövälineet, seimiolkiriipus ja muita koruja, olkipaperia, olkikoristeiset pääsiäismunat

■ Eevi Lindén och Tuulikki Talvitie: Olkityöt; oljen työstäminen, perinteiset mallit ja uusia ideoita

8. När man samlar vide ska man ta fjolårs kvistfria raka grenar. Barken ska vara brun. Det sägs att gråbarkad vide inte håller lika bra vid flätning. Grenarna skär man av så nära marken som möjligt så att det ser snyggt ut. Om man har för avsikt att torka vide ska det ske löst utomhus eller i små knippen inomhus. Vide förvaras i torrt utrymme skyddat från fukt och solljus.

9. Tips för pyssel med återvunnet material finns i böcker:

Besök lopptorg och fynda material att återvinna och pyssla med.

10. Att arbeta med täljsten beskrivs på webbplatsen www.kivikeskus.fi

11. Tips för hantverk av naturmaterial hittar man i böcker på biblioteket och på internet.

På finska finns Maija Paavilainens bok: Askartelet kaunista kotiin luonnonmateriaaleista; toivning, tygtryck med löv, grytunderlag av kvistar, näversmycken, växtfärgning mm.

Böcker med bra tips för detta specialmärke:

- Pirjo Karhu, Maija Malmström och Tuula Mannila: Handbok i textilslöjd
- Gro Aanesen: Gör smycken och annat vackert av pärlor
- Paul Jackson: Roligt med papper
- Lunsay Milne: Lilla naturpysselboken
- Kari Renberg: Kransar och annat fint av naturmaterial

Länkar:

- Käspaikka <http://www.kaspaikka.fi/svensk/>
- På sidan Puukot ja Puikot oppimateriaali <http://hykotka.helsinki.fi/kasityo/>. Sidan är finskspråkig, men bilderna är bra, så sidan kan vara användbar också för någon som inte behärskar finska så bra.

Hembygden

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten känner till sin hembygds historia, traditioner och omgivning.

För specialmärket utförs följande sex uppgifter:

1. Delta i en forskningsexpedition med mål att utforska traktens utfärdsterräng och hitta ett eget, verkligt bra utfärdsställe för följande utfärd.
2. Besök kommunkansliet, stadshuset, polisstationen eller hembygdsmuseum.
3. Bekanta dig med din hembygds historia och spännande händelser som hänt där. Besök historiskt spännande platser.
4. Lär dig tala din hembygds dialekt eller bekanta dig med en dialekt från närområdet.
5. Fira lillajul/fastlag/påsk eller någon annan högtid i patrullen eller laget på det sätt den firades på orten då dina far/morföräldrar var barn.
6. Delta i planeringen och genomförandet av en tävling i hembygdskunskap. Genomför tävlingen t.ex. under ett lägerbål, vargungemöte eller spejarmöte.

Tips och instruktioner

Material och råd får man på biblioteket från böcker och av bibliotekarien, av lokala hembygdsföreningar, hembygdsmuseum, kommunkansliet eller stadshuset samt av föräldrar och far/morföräldrar.

2. Kontaktuppgifter hittar man i telefonkatalogen.
3. Historiska platser kan vara museum, byggnader, istidsblock eller andra sevärdheter.
4. Ni kan läsa serietidningar som översatts till dialekt eller söka dialekt ordböcker och skriva en historia om er patrull med hjälp av den. Dialektord kan man lära sig med hjälp av memoryspel.

Genom att på internet söka på de olika dialekternas namn hittar man ofta sidor med ljud- och/eller textprov på dialekterna. till exempel kan ni bekanta er med östnyländska på <http://nissehusberg.scorpionshops.com/nisse/spraak/hbyspraak.html>

6. Far/morföräldrar kan berätta om festtraditioner och festmat.

Heraldik

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten känner till reglerna för de heraldiska färgerna samt känner till den egna kårens halsduksmärke samt förbundsmärket. Äventyrsscouten tar del i planeringen av den egna patrullens emblem.

Välj åtminstone sju av följande uppgifter (1-8)

1. Ta reda på din kårs halsduksmärke och dess historia samt betydelsen av den bild och de färger som använts.
2. Se på Scoutwiki om du hittar din kårs halsduk där.
3. Bekanta dig med förbundsmärkets historia och ta reda på betydelsen och de färger som använts.
4. Lär dig känna igen tio av förbundets kårens halsduksmärken eller halsdukar.
5. Bekanta dig med din kommuns vapen, dess historia samt betydelsen av den bild och de färger som använts.
6. Bekanta dig med Finlands flaggas historia och dess användning.
7. Lär dig reglerna för de heraldiska färgerna.

8. Delta i planeringen och tillverkningen av din patrulls emblem (vimpel, märke, stämpel, t-skjorta, loggbokspärm) genom att följa reglerna för de heraldiska färgerna.

Tips och instruktioner

Kontakta Scoutmuseet i Åbo och be om hjälp. Ni kan också besöka det.

1. Uppgifter om din kårs halsduksmärke kan du få av kårens äldre ledare eller ur kårens historik.
2. Scoutwikis adress är wiki.partio.net. På Scoutmuseets hemsida (www.partio.fi/museo) hittar du halsdukssamlingen. Samlingen omfattar finländska scoutkårens scouthalsdukar och halsduksmärken.
- 3 - 4. Uppgifter om det egna förbundsmärket och i viss mån om andra kårens halsduksmärken får man från förbundskansliet och från Scoutmuseets hemsida.
5. Uppgifter om kommunernas vapen finns i Finlands Kommunförbunds verk "Suomen kuntavaakunat, maakuntavaakunat ja -tunnukset".
6. Information om Finlands flagga hittar du bland annat på inrikesministeriets webbplats.
- 7 - 8. För mera information se böckerna Olof Eriksson: *Heraldiikka ja symbolit* och Kimmo Kara: *Heraldiikan opas*. De heraldiska reglerna och övrig information om heraldik hittar du enkelt på internet, till exempel genom att söka "heraldiska regler".
8. Om patrullen eller laget redan har ett emblem så försök göra det heraldiskt. Ni kan t.ex. trycka emblemet på t-skjortor och delta i följande tävling för äventyrsscouten i gemensamma tävlingsskjortor. Alternativt kan ni göra en egen vimpel eller ett eget emblem till varje patrull i laget.

Historikern

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan använda olika källor och hitta fakta.

Gör en av följande uppgifter (1-5). Gör en plansch av dina undersökningsresultat och presentera resultaten till de övriga i laget.

Livet förut

1. Undersök hur man levde när dina föräldrar var unga. Välj ett årtionde och bekanta dig med hurudant skolsystem man hade, hur man klädde sig, vilka lekar man lekte, vilka studiemedel man använde, på hurdan musik man lyssnade och vilka filmer och tv-program man såg.
2. Undersök hur man levde på en bondgård när dina far/morföräldrar var unga. Bekanta dig med arbetet på åkrarna, i ladugården och i hemmet. Bekanta dig även med de verktyg man använde. Lär dig någon gammaldags arbetsuppgift, t.ex. att spinna, karda eller varför inte pröva på mjölkning?

Hembygdens historia

3. Välj en viktig händelse eller plats i din hembygds historia som forskningsobjekt. Har det t.ex. utkämpats något slag eller funnits ett bruk eller någon annan industrianläggning, ett slott eller någon annan betydande byggnad i trakten? Red ut vilken roll forskningsobjektet har spelat i Finlands historia.
4. Forska i din egen kårs historia. När grundades kåren och av vem? Vilka skeden hör till din kårs historia? Ta reda på vem som planerat ert halsduksmärke och vilka som verkat som kärkef. Innehåller förbundets historik någonting om er kår?

Släktens historia

5. Forska i din egen släkt och gör upp ett släktträd åtminstone till dina far/morföräldrars föräldrar. Försök hitta förutom information om namn, födelsedatum och dödsdatum även uppgifter om vad dina släktingar sysslat med och var de bott.

Tips och instruktioner

Specialmärket passar bäst för äventyrsscouten i ett senare skede av sin åldersgrupp. Börja utförandet av specialmärket med att välja en uppgift. Ni kan göra upp en forskningsplan åt alla, där äventyrsscouterna listar frågor som de har för avsikt att under projektet söka svar på. Anteckna i forskningsplanen även var ni letar efter information. På ert nästa möte kan ni tillsammans gå till biblioteket och leta reda på information för era projekt. Var och en bekantar sig i första hand med informationen hemma, men planscherna kan ni t.ex. göra tillsammans på kårlokalen. Ge projekten en deadline och arrangera på kårlokalen en utställning av era forskningsresultat.

Av de valbara uppgifterna är släktforskning och forskning i kårens historia de lättaste. Forskning av kårens historia kan indelas på olika sätt, ifall flera vill välja den uppgiften. Ge äventyrsscouterna varstio årtonde av kårhistorien att forska i eller indela kårhistorien i t.ex. kårsymboler, kårledare och lägertraditioner.

1. Du kan be dina föräldrar om hjälp. De kan ha gamla skolböcker, kläder, musik och fotografier som du kan titta på.
2. Du kan be dina far/morföräldrar om hjälp och en del gamla hantverk lär man fortfarande ut på olika institut.
3. Som hjälp kan du använda hembygdens historik, ni kan besöka hembygdsmuseet eller fråga er historielärare. På hembygdsmuseet kan ni hitta värdefull information. De som bor på större orter kan börja med att begränsa sin undersökning.
4. Ta reda på om er kår har en historik eller intervju gamla kårchefer. Ni kan fråga efter gamla scoutartiklar vid lokaltidningens arkiv. Scoutings historia i Finland kan ni läsa om i Magnus Londens bok *Över dagstänkta berg* eller i Marko Paavilainens bok *Aina valmiina – Partiolike Suomessa 1910-2010*.
5. Intervju era egna föräldrar och far/morföräldrar. Litteratur som behandlar släktforskning hittar ni på biblioteket och hjälp kan ni även få av ortens församlingar.

många olika spår som möjligt som djur har lämnat efter sig (spår, lämningar, stigar). Utred vilket djur som har lämnat spåret.

9. Blir det regn eller uppehållsväder? Bekanta er med att spå väder med hjälp av tecken i naturen.

Tips och instruktioner

Indian-märket gör man lättast som tema på en hajk eller på ett läger. Observera då ni utför märket att indianerna inte är fantasifigurer utan en verklig folkgrupp. Berätta för barnen om indianerna i Nordamerika, deras historia, frihetsberövandet och de sociala problemen de stött på. Ämnet kan behandlas t.ex. med hjälp av en kvällssaga.

1. På biblioteket hittar man många böcker om indianer, bland annat Bonnie Carlsen: Nordamerikas indianer.
2. Vid lägerelden kan ni göra folieknyten med kött och grönsaker, glödpotatis, rövarstek eller flamlax. När man gör rövarstek gräver man en grop samtidigt som man låter en eld brinna. Sedan sätter man steken i gropen och kolen ovanpå. Man kan linda in steken i våta dagstidningar eller i folie. Likaväl kan man lägga steken med skinn och annat direkt ner i gropen. Tips om hur rövarstek och annat kan tillredas hittar ni i utfärdsböcker.
3. I BP:s *Scouting for boys* hittar ni spårningslekar.
4. Instruktioner till indianhandarbeten hittar man i W. Ben Hunts bok "Indianboken". I boken presenteras traditionella indianhandarbeten med hjälp av färgbilder.
5. Prova ut vilket vedslag man bör använda och vilken storlek det måste vara på elden. Observera ifall det är brandfara och kom ihåg att meddela brandverket på förhand att ni ska skicka röksignaler och att meddela om lägerplatsen till grannen.
6. Böcker om ätliga växter är bland annat Anne Nilssons *Ätliga växter i skog och mark* och Inger Ingmansons *Kan man äta sånt?* – en bok om ätliga växter. Glöm inte bort fisk, svamp och bär.
7. Använd er till exempel av boken *Djurens spår och konsten att spåra*: en fälthandbok av Åke Aronson och Peter Eriksson.

Indianen

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten bekantar sig med indianernas seder och bruk.

Välj åtminstone sju av följande uppgifter (1-9) och utför dem under möten eller på utfärder.

1. För indianerna var berättelserna och sägner ett sätt att överföra kunskap och föreställningar från en generation till en annan. Bekanta dig med indianhistorier och indianguddar och tag reda på hur indianerna förhöll sig till bl.a. solen, naturen och djuren.
2. Att bära på kokkärl under en jaktfärd är slösad energi. Tillred mat över öppen eld utan att använda kärl.
3. Då man jagar får man inte enbart lita på sin goda tur. Man bör också kunna spåra. Delta i en spårningslek.
4. Som vapen använde indianerna bäge, pil och spjut. Tillverka pilbäge, pil och spjut och öva dig på att använda dem.
5. För signalering, som hjälpmedel vid schamanens riter och förstås som rytmgivare till dans, användes trummor. Tillverka en lädertrumma av t.ex. ett ihålligt träd, en stor plåtburk eller en liten tunna.
6. Vill du slå läger omärkligt eller måhända sända ett meddelande till grannen? Försök göra en eld möjligast diskret och rökfri. Gör sen tvärtom och försök få elden att ryka och sända röksignaler.
7. Naturen är outtömlig på föda för den som känner den väl. Ta reda på vilka vilda växter som är ätliga och gör en måltid av naturens hävor.
8. Djurkänedom var ett livsvillkor för indianerna. Leta upp så

Internationellt

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten lär känna människor i olika länder, deras kultur och scouttraditioner.

Basfärdigheter

alla uppgifter görs (1-3):

1. Bekanta dig med världsförbunden (WAGGGS och WOSM) och med deras märken och symbolik.
2. Pricka in alla scoutländer på världskartan tillsammans med din patrull eller ditt lag.
3. Lär dig minst två utländska lekar eller danser och en scoutsång på ett främmande språk.

Då det verkligen gäller

Välj minst fyra av följande uppgifter (4-12)

4. Välj tillsammans med din patrull minst två länder, vars kultur och scoutverksamhet ni vill bekanta er med.
5. Ordna ett program som handlar om dessa länders kultur och scoutverksamhet och visa det för en annan grupp (patrull, lag eller någon annan åldersgrupp), era föräldrar eller för hela kåren.
6. Ta reda på hur många människor som bor i Finland från dessa länder och vilken deras situation är i vårt land.
7. Bekanta er med dessa länders religion, kultur, fester, musik och konst.
8. Bekanta er med deras matkultur och gör en måltid som är typisk för dessa länder.
9. Bekanta er med scoutverksamheten i dessa länder och skriv om det i er kårtidning.

10. Bjud in en person från dessa länder eller någon som besökt något av länderna och låt dem berätta om sina erfarenheter därifrån.
11. Ordna ett skivråd el.dyl. med musik från dessa länder.
12. Ta reda på varifrån maten du hittar i butiken kommer – t.ex. ris, spaghetti, konserver och ost.

Tips och instruktioner

Ifall ni ordnar ett internationellt evenemang kan ni samtidigt utföra andra uppgifter som hör till märket. Ett internationellt evenemang kan ordnas på FN dagen, på Thinking Day, på fredsdagen eller på någon av ländernas nationaldag. Planera evenemanget under flera möten. Äventyrsscouterna kan också få uppgifter att göra hemma. Känslan inför evenemanget byggs upp redan på förhand i och med inbjudningarna, klädseln, prydnaderna och så klart programmet.

1. Information om märkena och deras symbolik finns i Ledarmappen.
2. Pricka in scoutländerna med knappnålar på kartan och häng upp den på väggen i kårlokalen så att alla får se. Alternativt kan ni pricka in de få länder där det inte finns scouting. Man kan också göra en egen jordglob av pappersmassa på en ballong, på vilken man prickar in länderna.
3. Utländska lekar hittar man i lekböcker som man kan låna på biblioteket. FiSSc:s programgrupp kan också bidra med tips vid behov.
- 4-11. De länder som ni väljer kan t.ex. vara sådana där det verkar missionärer från er hemkommun. Då kan församlingen bistå med material.
5. Det här programmet kan ordnas på t.ex. en kårutfärd.
9. Olika länders scoutsidor finns på adressen www.partio.fi och information fås också från www.wosm.org och www.waggs.org.
11. Musik från olika länder hittar man bland annat på biblioteket.

Jollen

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten behärskar jollesegling och kan vara till nytta i besättningen.

Följande tio uppgifter utförs för specialmärket:

Behärska basfärdigheter före ni övergår till mer krävande övningar. Uppgifterna som är klassade som basfärdigheter hör till äventyrsscouternas sjöaktiviteter. Tycker ni att ni behärskar basfärdigheterna kan ni upprepa det viktigaste och fortsätta med de mer krävande uppgifterna. Att segla med jolle passar bra som aktivitet på t.ex. ett sommarläger.

Basfärdigheter

1. Lär dig simma minst 200 m.
2. Lär dig använda flytväst korrekt och simma med den.
3. Bekanta dig med de viktigaste sjötermerna, d.v.s. skrov, mast, bom, köl, roder, roderpinne, vant, stag, klys, latta, saling, stor, fock/genua, fall, gast, styrbord, babord, gipp, öskar, knap, för, akter och toft, att segla i medvind, bidevind, motvind, att göra slag, trailer, rigg, att skota och lova.
4. Bekanta dig med till de viktigaste väjningsreglerna till sjöss.

Då det verkligen gäller

5. Delta i att rigga jollen, sjösätta den och försätta den i strandskick.
6. Delta i skotandet och styrandet.
7. Lär dig att gippa och kryssa och lär dig ge akt på bommen.
8. Lär dig hur man agerar när jollen kantrar.
9. Lär dig att stanna en jolle.
10. Lär dig hur man förtöjer jollen rätt.

Tips och instruktioner

När man är ute med jolle måste det finnas en övervakare på stranden eller i en fölgebåt. Övervakaren ska vara en för ändamålet kunnig scoutledare eller annan vuxen.

1. Det är bra att lära sig det här på ett sommarläger vid havet eller vid en sjö där förhållandena stämmer bättre överens med verkligheten än i en simhall. På vintern är det naturligtvis bra att träna och utveckla sina simfärdigheter i en simhall.
2. Testa att flytvästen fungerar. Den ska vända en medvetlös på rygg. Prova även flytjacka eller – dräkt.
3. Ni kan göra en tavla till kårlokalen på vilken jollens delar och utrustning finns uppräknade.
4. Det här kan man träna på ett bord i kårlokalen med leksaksbåtar. Vindens riktning kan man visa med pil, en fläkt eller en hårtork. På bordet kan man placera ut sjömärken gjorda av pinnar.
- 6 - 7. Öva först på stranden och efter det under lätta förhållanden till sjöss med övervakare.
8. Öva att vända en kantrad jolle genom att klättra upp på kanten och hänga i jollens centerbord.
9. Öva på att vända jollen mot vindögat samtidigt och samtidigt ta ner seglet.
10. Öva att förtöja jollen vid olika strandtyper. Det är skäl att öva på de vanligaste knoparna före detta.

Ytterligare information hittar man i John Driscolls bok; *Seglingens ABC*.

Man kan också ta kontakt med någon sjöscoutledare eller sjörådet för att få mer information

Konstruktioner

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten ska delta i att bygga upp ett läger under ledning av en äldre scout.

För specialmärket utförs följande fem uppgifter:

1. Delta i planeringen av er egen tältplats, sovsäcksställning, skräpkorg och rygsäcksställning tillsammans med din patrull.
2. Delta i byggandet av tältplats, sovsäcksställning, skräpkorg och rygsäcksställning tillsammans med din patrull.
3. Delta i byggandet av en krävande lägerkonstruktion t.ex. matsal, latrin, lägerkyrka eller lägerport.
4. Delta i byggandet av stängtennis, flytetyg t.ex. en risfia eller snökälke.
5. Bygg tillsammans med din patrull en användbar lägerkonstruktion av naturmaterial, t.ex. en vimpelstäng, ett staket eller en port.

Tips och instruktioner

1. Man kan behöva tillstånd av myndigheter (t.ex. av hälsöversynsinspektör) för att gräva avfallsgrop och latrin.

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten läser olika slags litteratur.

För specialmärket görs följande sju uppgifter:

1. Läs en ungdomsbok.
2. Läs tre kapitel/berättelser ur en bok om scoutverksamhet (lägerbålshistorier, scoutberättelser).
3. Läs ett seriemagasin.
4. Läs en saga eller en pjäs och gör en föreställning av den med patrullen eller laget.
5. Läs olika dikter och skriv med patrullen eller laget en egen dikt med scoutinnehåll.
6. Diskutera på lagets möte de böcker som ni har läst, eller gör ett föredrag om dem och häng upp det på väggen i kårlokalen. Ni kan även skriva om dem i patrullens eller lagets loggbok.
7. Gör en excursion till biblioteket. Vilka tjänster erbjuder biblioteket sina kunder?

Tips och instruktioner

Börja med att tillsammans gå till biblioteket och ta reda var olika böcker finns. Be bibliotekarien om hjälp. Bekanta er med bibliotekets ljudböcker. Välj tillsammans de första böckerna ni tänker läsa. Ni kan samtidigt välja ut sagan som blir en föreställning. Varje äventyrsscout skriver en kortfattad läsdagbok över de böcker han/hon läst. Läs högt i tur och ordning som avslutning för ett möte något roligt eller rörande ni läst. Specialmärket kan äventyrsscouten även utföra ensam eller med sin patrull. Alla behöver inte delta. Om äventyrsscouten utför märket ensam skriver denne en läsdagbok över lästa böcker. Slutligen presenteras minst en av böckerna för hela laget.

Boktips

- Robert Baden-Powell: Scouting for boys
- Magnus Londen: Över daggstänkta berg – Finlandssvensk scouting 1910-2010

Medelsanskaffning

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten förstår pengars värde och betydelse för verksamheten. Äventyrsscouten deltar i ett medelsanskaffningsjippo.

För märket görs minst fem av följande åtta uppgifter.

1. Bekanta er med adventskalenderns historia.
2. Planera tillsammans ett adventskalenderförsäljningsryck.
3. Öva er att handskas med pengar och fundera på hur man ska bete sig i en försäljningssituation.
4. Hitta på idéer för vad laget eller kåren kunde använda de insamlade medlen till och fundera på vilka av idéerna som går att förverkliga.
5. Sälj adventskalendrar tillsammans med laget.
6. Delta i kårens medelsanskaffning (till exempel adventskalenderförsäljning).
7. Jag vet vem kåren samarbetar med i frågan om medelsanskaffning.
8. Bekanta er med medelsanskaffningskampanjernas bakgrund och betydelse.

Tips och instruktioner

1. Ta reda på hur länge adventskalendern har funnits, hur kalendrarna har sett ut och vilka berättelser som funnits. Fundera också på vad advent betyder. Information om scoutkalenderns historia finns på www.scout.fi.
2. Fundera på var, när och hur det lönar sig att sälja adventskalendrar. Om ni vill kan ni också planera en egen reklamkampanj för kalenderförsäljningen.
3. Öva artigt beteende, diskutera hur man tryggt handskas med pengar och bekanta er med adventskalenderns bakgrund och pris.
7. Bekanta er med de föreningar och liknande som kåren samarbetar med kring medelsanskaffning; till exempel församlingen, kommunen eller en annan lokal förening.
8. Fundera på medelsanskaffningens betydelse för laget, kåren och för kampanjen. (om ni till exempel deltar i en Gemensamt Ansvar-insamling så kan ni bekanta er med vad era pengar kommer att användas till).

Meteorologen

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten känner till de faktorer som påverkar vädret och kan använda kunskapen till att förutspå vädret

För märket görs följande sju uppgifter:

1. Bestäm vindens riktning med t.ex. ett fuktigt finger och uppskatta vindens styrka genom att studera trädronor, vågor, snöfall och så vidare.
2. Tillverka en vindmätare.
3. Lär dig känna igen molnens grundtyper, cumulus och stratus. Beskriv det väder som är att vänta med dessa.
4. Känn igen åskmolnens olika stadier (utvecklingsstadiet, mognadsstadiet och upplösningsstadiet) och försök uppskatta när regnskuren börjar.
5. Mät temperaturen i solen och i skuggan under en dag och undersök resultatet.
6. Studera barometern vid olika väderförhållanden och följ med vädrets inverkan på barometern.
7. Förutspå vädret under några dagar med hjälp av vinden, temperaturen, lufttrycket och fenomen i naturen.

Tips och instruktioner

För dem som kan finska är Olli Aulios bok *Suuressa retkikirja* bra att ha då man gör detta märke.

2. Sy en avlång påse av ett lätt tyg (till exempel strumpbyxor) och gör ett litet lufthål i ändan av påsen. Sy fast en ring i påsens öppning så att den hålls öppen. Fäst vindpåsen på en pinne så att den enkelt kan vända sig enligt vinden.
5. Rita upp ett koordinatsystem på vars horisontella axel tiden är utmärkt. På den lodräta axeln märks temperaturen ut. Anteckna i tabellen, varje timme, den uppmätta temperaturen (sätt ut sol och skugga med olika färger). Företrä till slut, med en linje, de punkter som har samma färg.

För mer information:

- Olli Aulio: *Suuri Retkeilykirja*; kapitlet *Retkeilijä ja sää*
- Günther Roth: *Hur blir vädret? Väderbok för vandrare, bergsbestigare, seglare, flygare, jägare, fiskare, lantbrukare, trädgårdsmästare och alla vi andra*
- Meteorologiska institutets webbplats www.fmi.fi/vader/

Naturahushållning

Målsättningen är att äventyrsscouten känner igen ätliga växter och kan tillreda en måltid av naturens hävor.

För märket utförs följande sju uppgifter:

1. Gör sylt, marmelad eller saft av olika bär.
2. Koka te på växter ni hittar i naturen.
3. Lär dig känna igen 10 goda matsvampar.
4. Lär dig känna igen de fredade växterna i din hemtrakt och gör en flora över dem av bilder som du ritat eller fotograferat.
5. Konservera växter eller svampar genom att salta eller torka dem.
6. Tillverka en maträtt av ätliga växter som du plockat i naturen.
7. Samla eller odla minst tre olika kryddväxter.

Tips och instruktioner

2. Instruktioner för hur man torkar mat hittar du lätt på internet genom att söka med sökorden torka mat. Instruktioner på finska finns också i Olli Aulios bok Suuri retkeilykirja.
 3. Gå på svamputflykt. Känn igen svamparna och släng bort de svampar som ni inte känner igen.
 7. Frön för kryddväxtodling finns i järnaffärer och i många stora marketer, åtminstone på våren..
- 2, 3 och 6. Information om växter som går att äta samt recept hittar ni bland annat i:

- Lars Fält: Överleva på naturens villkor
- John Wiseman: Överlevnadshandboken : hur man överlever i naturen i alla klimat till lands och till sjöss
- Stefan Källman: Vilda växter som mat och medicin
- Gunnevi Bonekamp, Ingvar Nordin: Ut i naturens skafferi : våra vilda bär och frukter med recept
- Corander, Nalle – Vildmarksteknik 1 och 2.

Många av de finländska växternas stjälkar och blad kan användas i matlagning:

- I stuvningar passar t.ex. nässla, hästhov, vitklöver, mallor, groblad och kirskaal.
- I sallader passar t.ex. björk, maskros, spröda skott av tistlar, svinmålla, gräslök, harsyra, mjölkört och kronblad av ros.

Naturkännaren

Målsättningen är att äventyrsscouten känner igen de vanligaste växterna, svamparna, stenarna och fåglarna.

För märket görs följande sex uppgifter:

1. Lär dig känna igen de vanligaste bären i din hemtrakt och delta i en bärplockningsutfärd.
2. Lär dig känna igen 15 av de vanligaste växterna i din hemtrakt och gör ett herbarium av dem.
3. Lär dig känna igen minst 10 stenarter och sätt ihop en stensamling tillsammans med laget.
4. Gör en exkursion till en äng och känn igen blommorna som finns där.
5. Lär dig känna igen de vanligaste giftiga svamparna.
6. Lär dig känna igen minst 15 fåglar som finns i din hemort.

Tips och instruktioner

6. Gör en fågelutfärd och bonga fåglar. Fågelböcker finns i mängder på biblioteken.

Litteratur:

Naturguider, fågelböcker och floror finns i glädjande stor mängd. Skaffa en bok med bra och tydliga bilder, som håller också i utfärdsbruk. En allmän naturguide med information om växter, djur och stenar är behändig att ha med sig på utfärder. Stora hårdpärnade böcker är svåra att bära med sig.

- Ingvar Nordin: Ut i naturen - 600 svenska växter och djur i färg
- Bang, Preben: Spår boken : Spår och spårtecken efter däggdjur och fåglar
- Bo Mossberg: Den nordiska floran
- Bo Mossberg och Lennart Stenberg: Svensk fältflora.
- Per Lundegård: Stenar : bergarter och mineral i Norden - det levande jordklotets geologi.
- Erik Schou Jensen: Våra stenar
- Rob Hume, Lars Imby: Nya Fågelboken - Sverige Och Europa
- Olle Persson, Sven Nilsson: Svampar i naturen, kulturen, köket - i naturen, kulturen & köket
- på finska: Lasse J. Laine: Suomen luonto-opas

Naturvårdaren

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten är mån om att bevara naturen, iakttar och studerar den.

1. Ta reda på vilka djur, fåglar och växter som är fridlysta i Finland.
2. Ta reda på vilka tvättmedel som används hemma och i kårlokalen, och bekanta dig med miljömärkningen. Försök påverka alla att använda ett så miljövänligt tvättmedel som möjligt.
3. Iakttä och undersök närmiljön med hjälp av WWF:s naturewatch program, och skicka ditt resultat till WWF.
4. Bekanta dig med olika utfodringsplatser för fåglar. Mata fåglar under vinterhalvåret.
5. Sök tips på internet om hur dina egna köpval kan skydda naturen.
6. Undersök på vilket sätt vegetationen minskar vattnets strömning och hindrar att vattenerosion uppstår.
7. Delta i städningen av en park, en vägstump, ett skogsparti eller en friluftsstig.
8. Besök en återvinningsstation, en avfallssorteringsplats eller en soptipp och tag reda på vad som händer med avfallet där.

Tips och instruktioner

1. Utrotningshotade djurarter hittar du på WWF:s hemsida (www.wwf.fi)
2. Miljövänliga tvättmedel är miljömärkta. För mer info kan du gå in på följande hemsidor: Suomen Standardiliitto (www.sfs.fi), Konsumentverket (www.kuluttajavirasto.fi) samt Natur och miljö (www.naturochmiljo.fi)
3. Uppgifterna till Naturewatch programmet hittar du på WWF:s hemsida (www.wwf.fi). Ni kan också kontakta WWF:s miljöfostrare och tillsammans med honom/henne komma överens om en lämplig Naturewatch helhet för er.
5. På finska finns en väldigt bra guide; eko-ostajan opas (ekoköparens guide) på Konsumentverkets webbplats www.kuluttajavirasto.fi. För information på svenska lånar det sig att söka på internet med sökorden ekologisk konsumtion eller köp ekologiskt.
6. Placera ett ark läskpapper och ett ark glansigt papper på en lutande skiva. Läskpappret föreställer en slänt med växtlighet, medan det glansiga pappret föreställer en slänt där det inte växer något. Håll en skvätt vatten på båda pappren och jämför vad som händer. Ifall det glansiga pappret skulle ha varit odlingsmark skulle vattnet ha dragit med sig stora mängder jord.
6. Ta två lådor (av papp) och gör några hål i botten på dem. Fyll lådorna med mull. Täck mullen i den ena lådan med löv, gräs eller sågspån. Håll lika mycket vatten i vardera lådan och jämför hur mycket vatten som rinner ur lådorna och hur snabbt det händer.
6. Gör två likadana sandkakor. Sätt lite mossa på den ena

kakan. Håll samma mängd vatten på bägge kakorna. Undersök på vilket sätt mossan påverkar sandkakan.

7. Mer information hittar ni till exempel på sidan om Ett skräp om dagen kampanjen <http://www.roskapaivassa.net/svenska.htm>

Nodu

Mästare

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten bekantar sig med Östersjön, dess skick och närmiljö. Märket fungerar också som en sporre för att få scouter att delta i Noduprojektet.

För märket görs följande fem uppgifter:

1. Bekanta dig med Nodu-häftet.
2. Bekanta dig med Östersjön, dess djurliv och växtlighet.
3. Utred vilka faktorer som påverkar övergödning och nedsmutsning av Östersjön. Fundera på vad man skulle kunna göra för att få Östersjön att må bättre.
4. Delta i Noduprojektet:
 - Mät ytvattnets temperatur.
 - Tillverka en Secchi-skiva. Instruktioner hittar du bland annat på Östersjöportalen http://www.itameriportaali.fi/sv_SE/.
 - Mät siktdjupet med Secchi-skivan.
 - Gör observationer av blåalger.
 - Lär dig använda observationsblanketten.
 - Bekanta dig med Nodu på Havsforskningsinstitutets webbplats www.nodu.fi, välj Svenska sidor.
 - Skicka din rapport via nätet eller som textmeddelande.
5. Följ med tidningsartiklar om Östersjön som utkommer under våren fram till sommaren. Reflektera speciellt över hur mycket havets tillstånd kan variera.

Tips och instruktioner:

Mer information om Noduprojektet hittar du i Noduhäftet som du kan beställa från scoutkansliet. Nodu-observationer kan du göra såväl på havet som på insjöarna.

- 1-3. Bekanta dig med bakgrundsinformation redan under våren. Reservera redan från början en mapp för materialet som samlas in.
4. Uppgiften kan göras under en långseglats eller genom att utse tre fasta punkter som du besöker tre gånger per vecka. Du kan också utföra märket under ett sommarläger vid en havsstrand.

Nödförstahjälpen

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan ge första hjälpen och se till att patienten får eftervård.

Följande åtta eller nio uppgifter utförs för specialmärket:

Basfärdigheter

1. Repetera hur man kallar på hjälp.
2. Öva hur man undersöker en patient.
3. Öva hur man lugnar ner en patient.
4. Öva att ge första hjälpen åt en som är medvetslös.
5. Lär dig hur man stoppar en stor blödning.
6. Lär dig att känna igen de vanligaste sjukdomsanfallen och hjälpa personer som fått ett sjukdomsanfall (De vanligaste sjukdomsanfallen är epilepsi, diabetes hjärninfarkt och hjärtattack).

7. Lär dig känna igen när chock hotar och hur chock kan förebyggas samt hur man sköter en chockpatient.

Verkställning

8. Delta i en första hjälpenövning.
9. Öva hjärt- och lungräddning. Denna uppgift är frivillig.

Tips och instruktioner

En stor del av nödförstahjälpen-märkets innehåll har behandlats redan en gång i samband med äventyrsscouternas aktiviteter. Repetera allt och arrangera därefter en första hjälpenövning för hela laget tillsammans med övriga ledare eller med spejarscouter och explorerscouts. Övningen bör innehålla alla uppgifter som krävs för specialmärket.

Det allra viktigaste i en verklig nödsituation är att så snabbt som möjligt tillkalla hjälp. Människoliv kan räddas ifall alla dina äventyrsscouts kan och vågar ringa nödcentralen. Det näst viktigaste är att se till att en medvetslös persons luftvägar är öppna och att svänga personen i sidoläge. En person som är medvetslös blir snabbt livlös om luftvägarna är täpta.

Information för det här specialmärket hittar man bl.a. Finlands Röda kors bok Första hjälpen och i Ryggpåsen (äventyrs- och spejarscouternas färdighetsbok).

9. Låna en Anne-docka av Röda korset eller av Frivilliga Brandkåren. Det går också att köpa mini-Anne-dockor till exempel åt kåren.

Orientering

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan använda karta och kompass och röra sig i närmiljön med kartans hjälp.

För märket görs följande åtta eller nio uppgifter:

1. Träna på att räkna ut verkliga sträckor i terrängen med hjälp av sträckor på kartor med olika skala.
2. Mät ut hur många stegpar du tar på en hundra meters sträcka på vägen och i skogen.
3. Lär dig eller repetera grundkartans karttecken.
4. Scouterna rör sig i allmänhet i skogen med hjälp av grundkarta eller orienteringskarta. Jämför dessa två karttypers karttecken.
5. Bekanta dig med symbolerna som används för kontrollangivelse.
6. Lär dig att orientera med karta och att ta ut kompassriktning.
7. Orientering kan man träna på många olika sätt. Delta i en linje-, kontroll-, solfjäders- eller vanlig orientering.
8. Delta i en orienteringstävling som ordnas av regionen, FiSSc eller FS, i en orienteringsförenings orienteringstillfälle på din hemort eller i ett liknande evenemang.
9. Valbar uppgift: Gör en miniatyrmodell av terrängen med hjälp av karta.

Tips och instruktioner

Orientering lär man sig i stort sett bara genom att orientera. Slösa inte bort alltför mycket tid på kärlokalen, utan ta er ut i terrängen. Öva teorin, såsom kontrollangivelser innan ni drar ut på orientering.

1. Kartan är en miniatyr av terrängen. Skalan berättar förminskningsgraden. Därför är det bra att lära sig skalsystemet.
2. Med stegpar kan du beräkna den sträcka du avlagt. Mät upp både korta och längre sträckor så att du först mäter dem med stegpar och sedan kontrollerar deras längd till exempel med ett rep. Hur nära det rätta svaret kom du? Öva särskilt att mäta sträckor i varierande eller krävande terräng.
3. Gör ett memory- eller dominospel av karttecken.
5. Symboler som används för kontrollangivelse hittar du på internät med hjälp av sökordet kontrollangivelse.

På Finlands Orienteringsförbunds webbplats www.ssl.fi finns en förteckning över symbolerna på finska.

- Vid linjeorientering följer man en utmärkt rutt i terrängen. Då man stöter på en kontroll märker man ut den på kartan med hjälp av färgpenna och nål. För varje millimeter som man märkt ut kontrollen fel läggs en viss tid till till ens slutliga tid. Också på en kontrollbana är ruten utmärkt i terrängen, men lyckas man orientera längs stigar, diken och så vidare så blir ruten kortare.
- På Finlands Orienteringsförbunds webbplats www.ssl.fi hittar du en förteckning över orienteringsföreningarna i Finland. På föreningarnas egna sidor finns information om kommande tävlingar.
- I sandlådan på gården går det bra att göra en miniatyrmodell. Grundkartor får man köpa i de flesta bokhandlar eller beställa från lantmäteribråran. Man hittar dem också på biblioteken. Orienteringskartor får man från den lokala orienteringsklubben. Mer information finns också på Lantmäteriverkets Kartplatsen, www.karttaipaikka.fi.

Paddling

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan paddla kanot (kanadensare eller kajak) på ett säkert sätt under lätta förhållanden och känner till paddlingsutrustningen.

Basfärdigheter

Alla uppgifter görs

- Lär dig simma minst 200 m. oavbrutet.
- Lär dig att använda en paddlingsflytväst och träna att simma i den.
- Bekanta dig med kanotens flottoner och ösredskap.

Då det verkligen gäller

- Lär dig att stiga i och ur kanoten på rätt sätt. Lär dig sätta på och ta av kapellet i en kajak.
- Lär dig att fara ut på vattnet och att ta i land på rätt sätt från såväl naturstrand som brygga.
- Lär dig olika paddeltag och hur man styr en kanot. Paddla längs med en utmärkt paddlingsbana.
- Träna att kapsejsa med en kanot under kontrollerade förhållanden på grunt vatten eller i en simhall.
- Deltag i en dagsutfärd med kanot.

Tips och instruktioner

Information om paddling hittar du bland annat på nätet och i böckerna:

- Långfärdsjakak av Karin Mentzing
- Havspaddling av Mikael Rosén

och på finska i böckerna:

- Stefan Jönsson, Håkan Jernehov: Kajak : allt du behöver veta om havspaddling
 - Øystein Køhn, Harald Rishovd: Kajak : upplevelser och motion
- Gör en paddlingsteknikbana längs med stranden vid en skyddad plats och öva olika sätt att paddla framåt och bakåt, svänga, paddla i sidled, stanna kanoten och svänga den på ställe. I en tvåmanskajak eller en kanadensare kan ni pröva på att paddla turvis. Teknikbanan kan till exempel märkas ut med bojar.
 - Pröva på att kantra med kanoten, så behöver scouterna inte i onödan oroa sig för det. Ni behöver inte pröva på att försöka komma i kanoten igen eftersom det är ganska krävande. Öva på grunt vatten, men se ändå till att vattnet är så djupt att scouterna inte kan skada sig under övningarna. Kom ihåg att se till säkerheten.

Plåstret

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan ge första hjälp vid mindre skador och känner till kårens första hjälp utrustning.

För märket görs följande tio uppgifter:

Basfärdigheter

- Repetera skötseln av små sår, blåsor och skavsår.
- Repetera första hjälpen vid ledsador.
- Repetera första hjälpen vid näsblod.
- Lär dig första hjälp vid olika graders brännskador och köldskador.
- Bekanta dig med kårens första hjälpenmaterial (även båtens första hjälpenmaterial och deras specialegenskaper).

Då det verkligen gäller

- Delta i tillverkningen av en bår och lär dig hur man använder den i terräng.
- Lär dig första hjälpen vid orm- och insektbett.
- Lär dig hur man tillfälligt spjälkar ett benbrott.
- Lär dig transportera patienter med olika skador.
- Delta i en övning i första hjälpen.

Tips och instruktioner

Specialmärket lämpar sig bäst att göras i samband med väderstrecket Väster. En del av uppgifterna har redan tagits upp i samband med basprogrammet, men det kan löna sig att repetera dem i samband med specialmärket, om inte annars så i samband med första hjälpen övningen.

Öva handlande i olika nödsituationer, så att äventyrsscouten i en riktig nödsituation inte glömmer sina kunskaper utan kan hjälpa på rutin och kan hitta lösningar ifall något fattas ur första hjälpen utrustningen.

Information om första hjälpen finns i boken Första hjälpen (Finlands Röda Kors). På biblioteket hittar man böcker om första hjälpen. På Röda Korsets hemsida (www.redcross.fi) kan man läsa om första hjälp. Skolans gymnastiklärare och sjukvårdare kan första hjälp och kan ge dig goda råd.

På hälsobiblioteket www.terveyskirjasto.fi (finskspråkig sida) finns första hjälpen anvisningar elektroniskt.

- Öva användningen av plåster för blåsor och skötsel av små sår på fingrar, foten och handen.
- Gå igenom första hjälpen för ledsador på fingrar, knän och vrist.
- Brännskador

Brännskador delas på basen av svårighetsgrad in i tre klasser. Förutom graden av brännskada är också brännskadans storlek viktig.

Vid första gradens brännskada blir huden röd och öm. Första gradens brännskada kan man till exempel få om man bränner sig i solen. Skadan kräver vanligtvis ingen särskild vård. Det brända området hålls under rinnande kallt vatten i tio minuter. Vid behov kan man täcka skadan med ett rent förband.

Vid andra gradens brännskada skadas huden och blåsor uppstår. Skadan hålls under rinnande kallt vatten. Det är viktigt att skydda blåsorna så att de inte spricker och blir infekterade. Skadan täcks med salvkompress.

Vid tredje gradens brännskada förstörs huden och vävnaderna under den. Skadan kyls ned och patienten förs till en läkare för vidare vård. En tredje gradens brännskada är alltid allvarlig och kräver läkarvård. Brännskador som kräver eftervård är andra gradens brännskador som är större än handflatan, brännskador i ansiktet och på händer, alla tredje gradens brännskador, elbrännskador, brännskador i luftvägarna, brännskador hos barn och äldre.

Köldskador

Köldskador uppstår fortast i kroppens mest utsatta delar (fingrar, tår, kinder, näsa och öron) så det lönar sig att skydda dem väl i kyla. Köldskador indelas i ytliga köldskador och djupa köldskador.

Ytliga köldskador känner man igen på att det sticker i huden. På huden uppstår en vit fläck och huden känns hård. Så småningom försvinner känslan från området. Huden värms upp till exempel genom att man trycker en varm hand mot området tills känslan och färgen återvänder till huden och huden börjar kännas mjuk igen. Det skadade området ska inte masseras; då kan skadan förvärras.

Vid djup köldskada skadas inte bara huden utan också vävnaderna därunder. Det skadade området är hårt och saknar känslan. Blåsor kan uppstå då området tinas upp. Det köldskadade området förblir skört. I värsta fall uppstår kallbrand. Skydda det skadade området mot köld och håll patienten varm eftersom han också kan lida av nedkylning. För patienten till en läkare.

6. Bårtävling

Båren ska byggas så att den skadade inte utsätts för onödigt smärta eller mer skada. Påminn laget om att man inte ska försöka flytta en patient om man misstänker att ryggraden är skadad. Lär äventyrsscouterna att snabbt bygga en bår i olika förhållanden. Dela in laget i par. Paret bygger var sin bår av kläder, rep eller annat som finns till hands. Med hjälp av båren bär paret ett tvättfat med vatten en viss sträcka så snabbt som möjligt utan att spilla ut vattnet.

8. En spricka i benet kan man vanligtvis inte se annat än på röntgenbilder. Små benbrott kan påminna om vrickning, men smärtan är vanligtvis värre. En person som har ett benbrott ska inte flyttas mer än nödvändigt. Lägg eller sätt patienten i en ställning som känns bekväm för honom. En medvetlös patient läggs i framstupa sidoläge. Eventuellt blodflöde stoppas. Vid öppet benbrott täcks såret med ett rent förband. För patienten till läkare för vidare vård.

OBS! I tätorter anländer hjälpen vanligtvis så snabbt att det inte lönar sig att börja försöka spjåla brottet. Ifall spjålning behövs ska spjalorna vara tillräckligt starka, till exempel plankor eller käppar. Den skadade extremiteten spjålas så att det inte går att röra på den. Spjalorna bör räckas över lederna på båda sidorna om brottet. En skada på smalbenet spjålas till exempel över vristen och knäet. Vid ett öppet benbrott bör man också se till att benpiporna inte skadas eller blir utsatta för smuts.

9. Ifall ni inte redan gått igenom hur man lägger en medvetlös patient i framstupa sidoläge; öva det i samband med specialmärket. Övriga ställningar som gås igenom är åtminstone de som används för patienter med buksmärter, bröstsmärter eller andningssvårigheter.

Vid sjukdomsfall:

- En patient med andningssvårigheter som är vid medvetnade stöds i halvsittande ställning så att det är lättare att andas.
 - En patient som har buksmärter och är vid medvetande läggs på rygg med knäna böjda så att magen är avslappnad.
 - En patient som har magsmärter och spyr läggs i framstupa sidoläge.
 - En patient som uppvisar symptom på chock läggs på rygg med benen upplyfta, ifall patientens övriga skador tillåter det.
 - En patient som skadat ryggen och är vid medvetande stöds helst i den ställning som han hittas. Ifall det inte är möjligt läggs han på rygg på ett stadigt underlag. Man bör dock så långt som möjligt undvika att flytta honom.
 - En medvetlös patient som andas läggs alltid i framstupa sidoläge oberoende av skada.
10. Be spejarscouten, explorerscouten eller roverscouten om hjälp med övningen. Av vaselin, färsfolie och röd färg kan man avbilda andra gradens brännskador, genom att lägga till svart färg runt kanterna ser det ut som en tredje gradens brännskada. Genom att måla läppar, kinder och öron med vit och/eller blå färg kan man efterlikna symptom på hypotermi. Ketchup eller konstblod kan användas då man vill efterlikna blödningar.

Första hjälpen föreställningar

1. Gruppen planerar och visar upp korta skådespel med en första hjälpsituation som tema. Efter skådespelet diskuterar laget om patrullen handlade rätt i situationen eller om de borde ha gjort något annorlunda.
2. Gruppen visar bara hur situationen uppstår. En äventyrsscout får näsblod, vrickar sin fot eller skär sig i fingret. Där stoppar kaptenen uppvisningen och så får de äventyrsscouten som fungerar som publik ge förhållningsorder. Patrullen kan antingen göra precis som publiken säger eller följa anvisningarna efter eget omdöme. Efter skådespelet diskuterar man hur man gick till väga och vad som kunde ha gjorts annorlunda.
3. Gruppen visar upp två olika skådespel över samma situation. I det ena skådespelet handlar man rätt och i det andra fel, dock inte alltför tydligt. Efter skådespelen diskuterar laget vad som var rätt och vad som var fel.

Efter övningarna funderar laget tillsammans på i vilka situationer olyckor kan hända, på hur man kan förebygga dem, hur man beter sig om det händer en olycka på utfärden och vilken första hjälpen utrustning man behöver med sig.

Redaktören

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten bekantar sig med olika artiklar och fotografier i tidningen och deltar i att planera och göra en patrull- eller kårtidning.

För märket görs följande sex uppgifter:

Basfärdigheter

1. Bekanta dig med olika stilar att skriva i en tidning (t.ex. nyheter, intervjuer, referat, reportage, kåseri, ledare, serier) och hitta skillnader mellan dem.
2. Titta på bilder i tidningar och fundera över vad man vill säga med dem.

Då det verkligen gäller

3. Skriv olika artiklar om patrullens eller lagets utfärder eller om kårens evenemang.
4. Illustrera dina artiklar med fotografier som du tagit själv.
5. Öva ombrytning av en tidning.
6. Var med och gör en tidning.

Tips och instruktioner

Du kan be om råd av kårtidningens redaktör eller av någon i till exempel Scoutpostens redaktion när du gör märket.

På biblioteket kan du få hjälp med att hitta olika slags artiklar.

3 och 6. Äventyrsscouterna kan alla skriva egna artiklar eller berättelser. Produktionen kan ni hänga upp på kårlokals väg eller skicka in till kårtidningen, Scoutposten eller Partio.

4. Diskutera upphovsrätter och den fotograferades rättigheter.

Reparbete

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan slå knopar och kan använda kårens rep.

Basfärdigheter

1. Öva ett nytt sätt att kojla ett rep på.
2. Öva att tagla ett rep eller avsluta en repända på två olika sätt.

Då det verkligen gäller

3. Lär dig slå minst fem nya knopar och känn till deras användning.
4. Gör ett repararbete med en eller flera prydnadsknopar (t.ex. ampel, underlag, nyckelring, hängmatta, halsdukssölja).
5. Gör en repstege genom att t.ex. använda överhandsknop med ögla eller gör en anslagstavla med repfäste och repdekorationer för patrullen eller lägeranvändning.
6. Tillverka en livlina och öva att använda den i olika situationer.

Tips och instruktioner

1. Basprogramet för äventyrsscouterna lär ut ett sätt att kojla rep, lär dig ett annat sätt.
2. Det vanligaste sättet att avsluta en repända är att tagla den. Basprogramet lär ut enkel tagning. Målsättningen är att lära sig ytterligare två sätt. Man kan också göra en krona eller taljerepsknop. Rep gjorda av konstfiber kan man avluta genom att bränna.
3. Det finns många olika böcker med knopar som du säkert hittar på närmaste bibliotek eller i en bokhandel.

- Olli Aulio: Suuri retkeilykirja
- Sune Berkman: Knopar och rep
- Des Pawson: Boken om knopar
- G. Budworth: Knopar och reparbeten

Basprogramet lär ut skotstek, dubbel skotstek (flaggknop), pålstek, dubbelt halvslag och sjömansknop. Bekanta er med knopar utöver dessa.

4. På biblioteket hittar du böcker om reparbeten och knopar.
5. Mellanrummet mellan stegpinnarna ska vara jämnt, ca 30–40 cm.
6. Det rep som du använder när du tillverkar en livlina ska vara 1,5–2 cm tjock och ca 5 m långt. När du kastar livlina ska du stå med ena foten på livlinans ända. Livlinan ska samlas upp i handen så, att när du kastar den, glider den fritt ur handen. I den hand som du kastar bättre med håller du den ända som ska kastas. I den ändan fäster du en tyngd av något slag.

Specialmärket lämpar sig speciellt bra för sjöscouter och båtintresserade. Till havs behövs rep till många olika ändamål. Speciellt stort är detta behov på segelbåtar. Under seglatser behövs rep inte enbart till att förtöja och ankra båten utan också i riggen behövs rep. I själva verket får man inte en segelbåt att röra på sig utan rep. Därför är det viktigt att man kan använda rep på rätt sätt. Då man rör sig på vatten är det viktigt att repen alltid är i gott skick. Rep bör alltid vara redo att användas eftersom man på havet inte kan ta "time-out" på samma sätt som på land. Gamla och slitna rep bör således omedelbart bytas ut mot nya hållbara.

Om tjockleken på rep:

- Förtöjnings- och ankarlina på en mindre båt bör ha en diameter på 8–12 mm.
- Förtöjnings- och ankarlina på en större båt bör ha en diameter på 12–16 mm.
- Bogsertross bör vara i millimeter sju gånger så tjock som den bogserade båtens vikt är i ton.

Scoutfärdighetstävling

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten deltar i en scoutfärdighetstävling ordnad av kåren eller regionen och att scouten vet hur man förbereder sig för en scoutfärdighetstävling.

För märket görs följande fem uppgifter.

1. Delta i en scoutfärdighetstävling.
2. Bekanta dig noggrant med tävlingens förhandsmaterial.
3. Gör en utrustningsförteckning inför tävlingen

tillsammans med dina lagkamrater. Planera och packa utrustningen på rätt sätt tillsammans.

4. Gå igenom utrustningslistan på nytt efter tävlingen och fundera på vad som var onödigt och vilken utrustning som fattades.
5. Gå, efter tävlingen, igenom de färdigheter ni inte kunde och förkovra er i dem.

Tips och instruktioner

1. Tävlingen kan vara den egna kårens, regionens eller förbundets eller ett samarbetsprojekt mellan flera kårer. I Scoutposten och på FiSScNät hittar du information om kommande tävlingar.
5. Öva orientering ensamma eller tillsammans. Delta till exempel i orienteringstävlingar på er hemort. Mer tips hittar ni under specialmärket Orientering.

Seder och bruk

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten bekantar sig med folkloristik och lär sig något nytt om det förflutna.

Folkloristik tråkigt? Verkligen inte! Märket är fyllt av rena rama roligheter.

Finländarnas gamla gudar är en häftig hop. Vi har Ahti, Tapio, Ilmatar och Hiisi. Skräckhistorierna och berättelserna kommer att få dina nackhår att resa sig.

Traditionella hantverk är givande, förutom att de är lätta att laga är de användbara. Vem skulle inte vilja kunna göra en säljpipa eller binda en bastukvast medan man promenerar till stranden?

För specialmärket utförs minst sex uppgifter ur två helheter:

Hantverk

Välj minst två av följande uppgifter (1–4).

1. Tillverka en säljpipa, en pipa av hundloka eller en harskramla.
2. Tillverka ett gammaldags pannband, en vattenskopa eller en bastukvast.
3. Knyt en stump av ett fisknät, spinn garn på en slända, bygg en vattenkvarn, gör en trefot eller väv en trasomma.
4. Tillred någon traditionell maträtt, t.ex. ugnstost, fil, karelska piräger, eller barkbröd.

Seder och bruk

Välj minst fyra av följande uppgifter (5–12).

5. Bekanta dig med traditionell folkmusik eller ett instrument.
6. Bekanta dig med någon berättelse ur Kalevala och uppför den i form av dikt, sång, skådespel eller pantomim.
7. Besök ungdomsföreningen eller föreningshuset.
8. Ta reda på vilka olika gudar man trodde på förr i tiden och på vilka olika sätt man dyrkade dem för att få en god fångst.
9. Bekanta dig med väsen från folksagor och sägner (älvor, troll o.s.v.)
10. Utred varifrån din släkt härstammar och varifrån ditt efternamn kommer och gör ett släkttred med minst fyra släktled bakåt.
11. Sök gamla talesätt, och tag reda på hur de kommit till.
12. Samla trollformer och ramsor som botade sjukdomar, barnlöshet, gav god jaktlycka m.m.

Tips och instruktioner

- 1 och 3. Från biblioteken kan man låna böcker om gamla leksaker.
2. Genom att på internet söka med de finska sökorden lautanauha och pirtanauha hittar du information och tips.
4. Förutom att titta i kokböcker kan man hitta många tips på internet t.ex. på adressen www.marthaforbundet.fi.
5. Låna folkmusik på biblioteket och ordna ett skivråd.

6. Övriga källor förutom Kalevala:
- Stoltz, Lina: Kalevala berättad för alla åldrar
 - Anders Larsson: Kalevala för lata
 - Mauri Kunnas: Hundarnas Kalevala
7. Alla Finlands ungdomsföreningar och föreningshus finns listade på webbplatsen för Suomen Nuorisoseurojen liitto och Kalevan Nuorten liitto, www.nuorisoseurat.fi

8 och 9. På biblioteket kan man hitta många böcker om tomtar, troll, älvor och så vidare.

Boktips:

- **Viola Renvall:** Tio sagor om skogsfolket
 - Bland tomtar och troll.
 - (på finska) **Eero Ojanen:** Peikot, keijut ja haltijat: Suomalainen metsänväki (sagobok)
 - (på finska) **Mervi Koski:** Suomalaisia haltijoita ja taruolentoja (faktabok med berättelser)
12. Sök trollformler och ramsor på nätet, eller läs t.ex Åsa Linds bok *Abrakadabra* : magiska mästare, mystiska krafter och mäktiga ord

Signalisten

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten känner till olika sätt att signalera.

För märket görs minst sex av följande sju uppgifter:

1. Hitta tillsammans med patrullen eller laget på ett eget hemligt språk eller chifferingssystem och skicka med hjälp av det meddelanden till varandra.
2. Bekanta dig med teckenspråket och lär dig teckna ditt eget namn.
3. Lär dig morse-alfabetet. Sänd och tag emot ett morsemeddelande med summer, visselpipa eller lampa.
4. Bekanta dig med internationella nödsignaler på land och till sjöss och lär dig använda dem.
5. Bekanta dig med internationella signaler till flygplan från marken och lär dig använda dem.
6. Lär dig de vanligaste signalfloggorna samt hur man använder dem. Sänd och ta emot ett meddelande med hjälp av dem.
7. Lär dig använda mobiltelefonen i olika situationer. Träna telefonvett.

Tips och instruktioner

1. Chiffer kan till exempel vara text skriven baklänges, stavelserna baklänges, varannan bokstav överflödig, bokstäverna sifferkodade, bilder eller morse.
 2. Mer information hittar ni på Finlands Dövas Förbunds webbplats www.kl-deaf.fi/sv-FI/.
- Sänd och tag emot ett meddelande med radiotelefon genom att använda det svenskspråkiga bokstaveringsalfabetet.
3. Morsealfabetet hittar du enkelt på internet med sökordet morsealfabetet.
 4. Internationella nödsignaler hittar du bl.a. i Olla Aulios Suuri Retkeilykirja och på internet. Nödsignaler som används till sjöss hittar du under aktiviteten Nödsignaler till sjöss.
 5. För att lära sig märkena kan man spela bingo med dem så att äventyrsscouterna ritar in märkena i ett rutsystem och kaptenen ropar deras namn, eller tvärtom. Signalerna som används för att signalera till flygplan finns bland annat i Suuri retkeilykirja (på finska).
 6. Genom att söka på internet med sökordet signalfloggor hittar du information om signalfloggor och hur man använder dem.

Information på finska finns också i Olli Aulios Suuri retkeilykirja.

7. Du kan till exempel: anmäla dig till ett scoutevenemang per telefon eller per telefon meddela din kapten att du blivit sjuk och inte kan delta i mötet. Beställ pizza åt patrullen eller åt laget. Ta reda på buss- eller tågtidtabeller inför lagets utfärd.

Mer info om mobiltelefonetikett på Älä kailota -sidorna.

<http://www.alakailota.fi/mobiletiketten.html>

Simning

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan simma 200 meter frisim, känner till olika simsätt, kan dyka, hoppa i vattnet, flyta och klä på sig en flytväst på rätt sätt.

Den första uppgiften är obligatorisk. Därtill väljs minst åtta av de följande uppgifterna (2-13).

1. Välj ett sim-par. och kom tillsammans med laget överens om säkerhetsregler för simning.
2. Simma 50 meter frisim.
3. Pröva olika simsätt t.ex. bröstsim och ryggsim.
4. Simma 200 meter i ett sträck.
5. Öva dykning.
6. Simma 25 meter och pröva dyka under tiden. Målsättningen är att scouten klarar av att dyka 10 meter i ett sträck.
7. Flyt på rygg minst en minut.
8. Hoppa i vattnet med fötterna före i simhall eller på ett ställe där du känner till vattnet du hoppar i.
9. Öva dig att klä på flytvästen på rätt sätt både på land och i vatten.
10. Pröva att simma med kläderna på och pröva klä av dig i vattnet.
11. Öva dig att transportera en flytande människa i vattnet.
12. Öva olika räddningssätt, med och utan flytetyg.
13. Lär dig känna igen badvatten som är förorenat av till exempel olja eller cyanobakterier.

Tips och instruktioner

Uppgifterna 1-7 utförs lämpligen i simhall. I många simhallar är det tillåtet att till exempel simma klädsim ifall man ber om lov på förhand. Fråga simhallspersonalen om ni kan få låna redskap för räddning. Om ni utför uppgifterna någon annanstans än i simhallen är det viktigt att simma längs med stranden samt att kolla botten och djup innan man börjar utföra uppgifterna.

Äventyrsscouten med rör i öronen kan kanske inte göra detta märke. Diskutera saken med föräldrarna.

3. Bröst- och ryggsim: med hjälp av ett simbräde kan simmaren bättre koncentrera sig till exempel på bara sparkar. Simhallar lånar ofta gärna ut hjälpmedel.
5. Dykning: Öva dykning till exempel genom att plocka upp föremål från olika djup. Kom ihåg att det kan finnas äventyrsscouten som är rädda för att få huvudet under vattnet och att det med dem kan löna sig att börja med kortare och enklare övningar.
7. Flytande: Börja med att stöda den som flyter genom att hålla i axlarna. Anefter stöder man mindre och mindre tills personen till slut flyter av sig själv.

Sök tips på bland annat Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbunds webbplats (www.suh.fi). material finns också på svenska och på ja Finska Simförbundets webbplats (www.uimaliitto.fi, sidorna är på finska).

Sjöspecialmärke I

Detta specialmärke lämpar sig att göras i samband med väderstrecket Norr. Välj minst sex av följande åtta uppgifter (1-8):

1. Öva att sätta fast en fendert och att förtöja en båt.
2. Öva att läsa hastigheten från loggen, utläsa vattnets djup från ekolodet samt vindens riktning och styrka från vindmätaren eller vindexen.
3. Öva att använda toaletten på kårens båtar.
4. Städa undan i båten efter en seglats.
5. Hjälpa till att vika ihop seglen efter en seglats och delta i skötseln av seglen.
6. Jag känner till säkerhetsutrustningen, dess plats och grunderna i dess användning på kårens båtar.
7. Jag kan använda båtens pentry (alltså dess kök).
8. Jag fungerar som besättningsmedlem under en hamnmanöver.

Tips och instruktioner:

1. Tävla i festsättningen på däck antingen turvis eller sida vid sida.
2. Beroende på mätarens modell kan man lära sig grundskärmens framtagnig. Ni kan använda användarmanualen som hjälpmedel.
3. Instruktioner åt kaptenen: Följ avisningarna för båtens toalett. Framhäv saker som är viktiga för säkerhetens skull, till exempel om ventilen måste lämnas stängd för att undvika översvämning.
4. Dela på arbetet så att alla i patrullen eller laget får en tillräckligt utmanande uppgift.
5. Ni kan tävla om vem som snabbast (och rätt) viker seglen.
6. För att repetera säkerhetsutrustningen kan ni i ett senare skede hålla frågesport om utrustningen och dess användning.
7. Koka kaffe och te som ni bjuder åt besättningen. Det är även bra att få fungera som hjälpkock.

Sjöspecialmärke II

Detta färdighetsmärke utförs under Söder- väderstreckets gång och innehåller minst sex av följande nio uppgifter:

1. Delta i navigering under dagtid.
2. Lär dig använda säkerhetssele på båten.
3. Lär dig uppskatta vindens styrka.
4. Bekanta dig med sjöfartens historia till exempel genom att besöka ett sjömuseum eller annan sjöfartshistoriskt betydande plats.
5. Lär dig om skeppstraditioner.
6. Lär dig en sjöscoutsång.
7. Lär känna segelbåtens och riggens delar.
8. Lär dig stanna kårens båts motor eller sätta den på fritt läge.
9. Bekanta dig med Östersjöns eller insjöarnas situation och faktorer som påverkar dem.

Tips och instruktioner

1. Uppgiften kan utföras under ett vanligt seglingsskift. Den som navigerar kan ge scouterna i uppgift att söka upp de platser som behöver fås fram.
2. Öva att sätta på och använda selen i olika väderförhållanden.
3. Ha en riktig vindmätare till hands som kan berätta den verkliga vindstyrkan när ni övar att uppskatta vindstyrkan.
4. Det finns många museer som är värda ett besök, och med en guide blir besöket som ett verkligt kliv i historien. Information om museer finns på www.museot.fi
7. Hitta på en liten historia för varje del för att få delarna att fastna bättre i minnet.
9. Det finns mycket material om Östersjöns välmående på nätet. Ett alternativ är även att delta i scoutigt program som behandlar Östersjöns situation.

Sjöspecialmärke III

Detta färdighetsmärke utförs under väst- väderstreckets gång och innehåller minst sex av följande sju uppgifter:

1. Lär dig fylla på vatten och bränsle.
2. Delta i höst- och vårsanering av kårens båt.
3. Delta i en långfärd som är längre än ett veckoslut.
4. Lär känna de vanligaste sjötermerna.
5. Skriv en artikel om segling i kårens tidning eller nätsida.
6. Lär känna till fem sjöfåglar, fem fiskar och fem växter.
7. Lär dig krysskota förseglet.

Tips och instruktioner

2. Det är bra att ge uppgifter enligt kunskapsnivån. Förklara varför olika saneringar görs på båten.
3. För äventyrsscouten är det bra att ha tillräckligt med aktivitet och att planera rutten så att det finns mycket intressanta saker att se och göra på vägen.
4. Visa en sketch vid lägerbålet där så många sjötermer som möjligt används.
6. Uppgiften kan utföras individuellt eller i kåren. För dagbok om vad som iakttagits. Mer information finns i till exempel Lars Jonssons bok: fåglarna i naturen – serien.

Sjöspecialmärke IV

Detta färdighetsmärke utförs under väderstrecket Öster och innehåller minst sex av följande sju uppgifter:

1. Bekanta dig med båtens radioutrustning och med nödsignalens struktur.
2. Lär dig de vanligaste dags-, ljud- och ljussignaler samt signalfläggorna.
3. Lär känna vilka åtgärder som ska göras då storm närmar sig på havet.
4. Lär dig hur man sköter vakturerna och slår glas.

5. Jag kan använda en septitank och känner till avfallens samlingspunkter.
6. Delta i att reva segel.
7. Delta i båtmotorns dagliga kontroll.

Tips och instruktioner

1. Öva i praktiken och gärna genom att konversera med en annan scoutbåt. Kom ändå ihåg att nödsignalen inte får övas!!
2. Öva att signalera åt en annan scoutbåt.
3. Öva åtgärderna i praktiken.
4. Öva glasslagningsrytmen med något instrument till exempel på båten då ni seglar.
5. Jag vet hur man kan minska på mängden avfall. Töm septitanken rätt på en tömningsstation.
6. Öva först i svag vind för att lära dig tekniken och därefter kan samma sak göras i lite hårdare vind. Följ med hur båten reagerar då storen revas.
7. Fungera enligt båtens order. Vad kan hända om den dagliga granskningen glöms bort och varför granskar man motorn?

Skeppskocken

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten hjälper till med matlagningen under en veckoslutsseglat och bekantar sig med båtens pentry. Märket avläggs av en person som tillhör båtens befäl eller skeppskocken.

För specialmärket utförs följande sju uppgifter:

Basfärdigheter

1. Bekanta dig med pentryt och ta reda på var man förvarar redskap för matlagning.
2. Känn till hur man använder och underhåller kylanordningen, spisen och ugnen.
3. Känn till riskerna med olika bränslen (bl.a. gas, lyspetroleum och sprit) i pentryt. Lär dig hur man släcker bränslebränder.
4. Lär dig byta gasflaska eller att fylla på bränsle i köket.

Då det verkligen gäller

5. Var med och gör morgonmål, två varma mål mat och kvällsmål.
6. Servera maten.
7. Diska efter måltid och städa matbordet och pentryt.

Skidning

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten bekantar sig med traditionell och fri skidstil och deltar i en skidutfärd.

Följande sex uppgifter utförs:

Basfärdigheter

1. Bekanta dig med olika vallor och valla dina skidor för en skidutfärd.
2. Ta reda på vad det är för skillnad i utrustningen i fri och traditionell åkning och i terrängskidåkning.
3. Ta reda på var din orts permanenta skidspår finns.
4. Träna olika tekniker i att åka utförs, stiga uppförsbacke, göra vändningar och åka slalom.

Då det verkligen gäller

5. Var med och arrangera en längdträning i utförsåkning och undersök på vilket sätt skidåkarens vikt, skidor, vallning och kroppsställning påverkar resultatet.

6. Delta i planeringen och arrangerandet av en ca 10 kilometer lång skidutfärd.

Tips och instruktioner

Material om skidning hittas lätt på biblioteket och på internet. De lokala skidklubbarna svarar säkert gärna på era frågor.

1. Sportaffärernas försäljare vet mycket om skidvalla. Om du ber dem, berättar de gärna om när och hur man ska använda dem. Instruktioner hittar du också lätt på internet genom att söka på vallning. Vallning och övrigt underhåll av skidutrustning är bra att sköta på kärlokalen i god tid före skidsäsongens start.
2. Vad är det för skillnad i utrustningen för traditionell stil och fri stil? Använder scouterna mer vanliga skidor än terrängskidor och i så fall varför? Prova på skidning t.ex. som skidstafett om inte alla har egen utrustning.
3. De lokala skidklubbarna och kommunen kan ge information om lokala skidspår. Skidklubbarna hittar man på webbplatserna för Finlands Svenska Skidförbund FSS r.f. (www.fss.idrott.fi) eller Suomen hiihtoliitto (www.hiihtoliitto.fi).
4. Om du inte själv kan, be om hjälp av någon som behärskar de olika skidstilarna; ut i snön och försök!
5. För längdträning i utförsåkning behövs en nedförsbacke och ett färdigt spår. Starten sker utan startfart och stavar får ej användas under åket. Märk ut stopplinje för var och en och jämför resultaten.
6. Fundera ut en lämplig rutt och ett intressant mål. Packa med varm dryck och matsäck, karta, sittunderlag och eventuellt varmare kläder för pauser. Om möjligt kan ni prova på olika stilar och tekniker under skidutfärden.

Skogsvaktaren

Instruktionerna för specialmärket finns enbart på finska. Instruktionerna hittas på ohjelma.partio.fi. De svenskspråkiga instruktionerna läggs in på www.scout.fi då de är klara.

Snickaren

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten utvecklar sin fingerfärdighet genom att snickra ett bruksföremål, känner till vilka verktyg som behövs och kan använda dem.

Välj minst tre av följande uppgifter (1-7).

1. Gör en fotoram i trä eller en och dekorera den genom att bränna eller snida in ett mönster.
2. Tillverka olika fågelholkar tillsammans med patrullen eller laget.
3. Planera och tillverka en förvaringskista eller transportlåda tillsammans med patrullen eller laget.
4. Tillverka en lägerpall eller isdubbar.
5. Var med och tillverka en serie stänger till ett vintertält.
6. Tillverka en tallrik, en skål eller ett annat kärl av trä.
7. Gör en djävulsknut med minst sex delar
8. Gör ett smycke eller ett prydnadsföremål av trä eller fanér.

Tips och instruktioner

Bland nattuppgifterna på scoutfärdighetstävlingar hittar man många konstruktionsuppgifter som kan göras istället för vilken som helst av ovanstående uppgifter, eller användas som anvisningar till någon av dem. Du kan fråga efter uppgifterna på scoutkansliet eller av FiSSc:s programgrupp.

1. Instruktioner för hur man gör en träsked finns bland annat i N. Coranders bok Vildmarksteknik del 1.
2. Instruktioner och mått för fågelholkar på internet.
3. God snickarkonst märks på fina fogar på kistans sidor och botten. Det är även skäl att fästa lås och gångjärn omsorgsfullt, och att sätta egen prägel på kistan med dekorationer.
4. Sitsen på lägerpallen kan man göra av läder eller av segeltyg. För att känna igen din egen pall kan du märka den t.ex. genom bränning eller ingravering. Instruktioner hittar du bland annat i Olli Aulios Suuri retkeilykirja.
7. I Markku Asuntas bok Pajupillistä Pikisirkkaan finns instruktioner för hur man gör en djävulsknut (pirunnyrkki) och dessutom många andra träarbeten som passar för barn i äventyrsscoutaldern.
8. Smyckestillverkning börjar med noggrann planering. Det kan löna sig att börja med ett hänge. Lådersnöre eller vaxad bomullstråd passar bra som band för ett hals- eller armband. Ifall du inte kommer på hur ditt hänge ska se ut kan du söka inspiration i olika geometriska former, eller i naturens former, till exempel trädens löv. Börja med en enkel modell med få detaljer. Kom också ihåg att planera hur hängets ska fästas i bandet.

Träslag som lämpar sig för smyckestillverkning är i första hand lövträd. Prova till exempel björk, rönn, ek eller äppelträd. Ifall det på ert hemort finns en trävaruhandel på orten kan ni gå och be om restbitar. Ni behöver ju inte mycket material och kan därför få det billigt. Teak används ofta som förpackningsmaterial och kan återanvändas vid smyckestillverkning. Ni kan också prova på att göra smycken av faner.

När planen är färdig sågar du till en lämpligt stor och tjock träbit. Du behöver en vass och fintandad såg, till exempel en japansk såg. Kom ihåg att lämna utrymme för bearbetning. Skissa smycket på träbiten. Ifall du vill ha ett hål i mitten av smycket eller behöver ett hål för fastsättning kan det löna sig att börja med att borra hålet. Säg sedan ut smycket med en figursåg. Använd klämmare för att hålla smycket på plats medan du sågar.

När du sågat loss smycket kan du ännu bearbeta det med en slidkniv eller en hobbykniv. När du har fått fram den form du önskar kan du ännu finslipa ytan med sandpapper. Börja med ett grövre sandpapper och övergå sedan till ett finare. Slipa alltid längsmed trädets fibrer, annars kan repor uppkomma. Av faner kan du göra ett slipningsunderlag genom att limma eller nita fast en bit sandpapper i fanerskivan och sedan slipa smycket mot underlaget. Det färdiga smycket kan betsas eller vaxas, till exempel med bivax, för att hålla bättre. Smyckestillverkarens arbetsredskap:

- en vass, fintandad, såg (t.ex. en japansk såg)
- en figursåg
- en borrarväg och tunna borrarbitt
- slidkniv
- hobbykniv
- små stämjärn
- trästickor som hjälpmedel vid slipning av små detaljer
- träklämmor
- olika grova sandpapper (80 - 120)
- ytbehandlingsmedel

Böcker:

- Barnens egen snickarbok av Berndt Sundsten och Jan Jäger.

Böcker på finska:

- **Markku Asunta:** Pajupillistä Pikisirkkaan. 52 traditionella leksaker i trä
- **Øystein KØhn:** Vuoleminen: puukko työkaluna. Innehåller bl.a. instruktioner för kåsa, sälppipa och pilbåge.
- **Frank Egholm:** Opetellaan veistämään perinneleluja puukolla; lätta och bra instruktioner för täljning
- **Laila Erikson:** Meidän perhe nikkaroi och Hauskoja puutöitä koko perheelle
- **Outi-Kristiina Hännikäinen:** Sahalla ja siveltimellä

Språkgeniet

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten lär sig ett nytt språk och bekantar sig med människor som talar språket och med deras kultur.

För specialmärket utförs följande sju eller åtta uppgifter:

1. Välj ett språk som du inte läst tidigare.
2. Ta reda på hur mycket man talar det språk som du valt ute i världen, i vilka länder och kulturer man talar språket och språkets ställning i dessa länder (Minoritets- eller majoritetsspråk? Får man undervisning i språket i skolan?).
3. Lär dig alfabetet och att räkna från ett till tio.
4. Lär dig tjugo vanliga ord och de viktigaste uttrycken (att hälsa, att presentera dig, att tacka, att ta farväl).
5. Lär dig scoutterminer på det språk du valt.

Välj minst två av följande uppgifter (6-8):

6. Bekanta dig med de människornas traditioner (seder, fester, religion, musik, konst) som talar det språk du valt.
7. Lär dig en lek eller en sång på det språk som du valt.
8. Läs barnböcker eller se på tv-program på det språk du valt.

Tips och instruktioner

Du kan använda memoryspel som hjälp när du ska lära dig ett främmande språk. På biblioteket hittar du språkkassetter och böcker på många olika språk.

Utred möjligheten att tillsammans med den närmaste finskspråkiga kåren arrangera ett gemensamt möte för äventyrsscouterna. Lek finskspråkiga lekar och sjung scoutsånger på finska, bekanta er med den finskspråkiga färdighetsboken; Reppu.

5. scoutterminologi finns på wiki.partio.net och på webbplatsen <http://dict.partio.net/>

Stadsliv

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten ska bekanta sig med naturen i stadsmiljön.

För specialmärket utförs alla tio uppgifter.

Basfärdigheter

1. Jämför hur det är att bo i staden och på landet.
2. Fundera på vilka för- och nackdelar stadslivet erbjuder olika djur.
3. Bekanta dig med stadens ordningsregler gällande keldjur.
4. Fundera tillsammans över vilka saker i ert närområde som ni uppskattar mest/minst.

Då det verkligen gäller

5. Samla ett herbarium, som innehåller minst 10 olika löv från träd som växer i tätorter och minst 10 andra vilda växter.
6. Observera minst 10 fåglar, som lever i närheten av stadens bostadsområden och hitta minst 10 andra vilda djur eller insekter.
7. Undersök insekter som du hittat med förstoringsglas och mikroskop. Använd facklitteratur som hjälpmedel.
8. Bekanta dig med något av stadens skyddsobjekt.
9. Delta i städning av stadens omgivning.
10. Ta reda på vilka utfärdsmål och lägerområden det finns i staden. Besök ett av dem.

Tips och instruktioner

Använd er av naturböcker som till exempel Ingvar Nordins bok Ut i naturen - 600 svenska växter och djur i färg.

2. T.ex. föda och skydd, livsmiljö och beteende, husdjur, saknaden av naturliga fiender, skräp och gifter.
3. Ordningsslagen
4. Var och en kan nämna den plats man uppskattar mest och minst. Vad tycker alla andra? Vad påverkar trivsel (oljud, förorening, lukt, smuts, arkitektur m.m.)?
5. Målet är att hitta växter som ihärdigt växer i den karga stadsmiljön. Glöm således alla planterade blommor och andra växter på bakgården. Vilda blommor hittar man på närbelägna ängar eller i parker, men även hemma på gården. Fridlysta växter plockar man inte utan tar ett fotografi eller gör en skiss av dem.
 - Herbariet kan även göras som en tavla eller som ett memoryspel.
 - Instruktioner för hur du bygger en växtpress och gör ett herbarium hittar du till exempel genom att på internet söka med sökorden växtpress och herbarium
6. Bästa tiden för att få syn på fåglar är antingen sent på kvällen eller tidigt på morgonen. Det lönar sig att ta med en kikare, fågelbok och matsäck. Gå in på hemsidan för BirdLife Suomi (<http://www.birdlife.fi>) eller Natur och Miljö, <http://www.naturochmiljo.fi> Mikroskop kan man låna från kommunens ungdomsbyrå eller från skolan.
7. **Bengt-Olof Landin:** Insekter (Naturserien, Prisma)
 - **Lars-Henrik Olsen:** Smådjur i skogen, Smådjur i sjö och å (Naturserien, Prisma)
 - **Michael Chinery:** Europas insekter (Albert Bonniers förlag)
 - på finska: Otava: Ötökät Suomen luonnossa.

Sång och lek

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan sjunga och leka för olika tillfällen.

Välj minst tre uppgifter ur båda undergrupperna, Sång och Lekar.

Sånger

1. Sjung scoutiga sånger och utöka din repertoar med minst två nya scoutsånger.
2. Lär dig minst två sånglekar.
3. Delta i ett sånguppförande eller en show eller i en gudstjänstkör.
4. Skriv en ny text till en bekant scoutsång och uppför den.

Lekar

5. Lek två nata- eller blindbockslekar.
6. Lek två kast- eller bollekar.
7. Lek två stafettlekar.
8. Lek två terränglekar (t.ex. tio stickor på ett bräde, flaggrov).

Tips och instruktioner

- www.lekar.nu
- Scoutsångboken
- häftet Miljölekar (fås på scoutkansliet)
- häftet Snygg Savann (fås på scoutkansliet)

Böcker på finska:

- **Mysi Lahtinen:** Kymmenen tikkua laudalla
- **Pia Mäkinen:** Ollaanko kirkkistä
- **Ulla Piela:** Lähtisitkö Leikkiin?; perinneleikkejä
- **Olli Aulio:** Suuri leikkikirja;
- Espoon partiotukis publikation OEK:n laulukirja.

På biblioteket finns det många sång- och lekböcker att låna.

Utfärdskocken

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten prövar på olika sätt att laga mat på en utfärd och fungera som kokhjälper under utfärden.

För märket görs följande sex uppgifter:

1. Delta i planeringen av matsedeln för en patrull- eller lagutfärd. Skaffa tillsammans de ingredienser som ni behöver.
2. Tillred en huvudrätt över öppen eld.
3. Baka bröd över öppen eld.
4. Tillred utfärdsmat över öppen eld
5. Pröva på att laga mat utan kokkärl, till exempel tarzanbiff, flamlax, fisk på pinne, rövarstek, ägg på pinne, halstring med egenhändigt gjort halster.
6. Behandla det avfall som uppstått vid matlagningen ekologiskt.

Tips och instruktioner

För matlagning behövs en ordentlig glöd. I lågor bränns maten lätt vid. Bäst glöd får man av björkved. Som biprodukt till glöden blir det aska i kanterna av härden. I den kan man tillreda till exempel potatis, lök eller ägg, antingen inslagna i folie eller som sådana.

1. Recept och tips kan man hitta på nätet eller till exempel i följande böcker:

- **Nalle Corander:** Vildmarksteknik häftet Utfärdsmat (fås på scoutkansliet)
- **Olli Aulio:** Suuri retkeilykirja (på finska)
- **Anita Forsell:** Friluftsmat

Kom ihåg att beakta matallergier och specialdieter.

2. Olika typer av kokeldar finns beskrivna bland annat i Olli Aulios bok Suuri retkeilykirja och i Nalle Coranders bok Vildmarksteknik.
3. Här är några recept på bröd som kan bakas vid eld, på en het sten eller i stekpanna, eller på ett stormkök. Du kan blanda de torra ingredienserna i en påse och tillsätta vatten. Blanda degen inne i påsen. Spara lite mjöl för bearbetning av degen. Bröden kan stekas utan fett, men du kan använda fett eller mjöl vid stekningen ifall du vill.

Bröd utan jäst

- 3 dl kornmjöl
- 3 dl rågmjöl
- 2,5 dl vatten
- 1 tsk havssalt

Glödbrod

- 0,5 kg majsmjöl
- 0,5 l hett vatten
- 1 tsk salt

Av följande recept blir det 6-7 bröd. Du kan också blanda i till exempel nötter enligt smak. Bakpulvret kan bytas ut mot jäst, men bakpulver är enklare och snabbare. Jästdegar lyckas inte alltid i terrängen.

- 9 dl vetemjöl
- 2 dl grahamsmjöl
- 3 dl rågmjöl
- 3 msk bakpulver
- 1 msk salt
- 6 dl vatten eller mjölk

Tortilla

- 3,5 dl majsmjöl
- 0,5 dl vetemjöl
- 2 tsk bakpulver
- 1 dl varmt vatten

Blanda ihop alla ingredienserna. Låt stå i en halv timme. Kavla ut till 3 mm tjocka plättar. Stek vid elden på en het sten eller i stekpanna. Fyll med salta delikatesser. (Heinimäki, Yli-Uotila, Repo: Nuotiokirja)

4. Chokladbananen är den klassiska efterrätten på en utfärd. Skär upp ett snitt i bananen och stick ned chokladbitar i snittet. Grädda bananerna invid elden tills chokladen smultit. Du kan ha bananerna i folie, men ifall du ser efter bananerna så fungerar det också utan. På samma sätt kan du tillreda chokladpersikor, -nektariner eller -päron. Dela frukten, ta bort kärnor eller kärnhus, lägg i några bitar choklad och grädda vid elden.

Karamelläppel: Skär syltiga äppel (t.ex. granny smith) i ca 1 cm tjocka klyftor. Hetta upp en klick fett i en stekpanna, och stek äppelklyftorna, några åt gången, i fetten tills de mjuknat. Strö på 1-2 msk farinsocker per äppel och rör om tills sockret smultigt och äpplena har fått ett karamellskal. Ät som sådana eller med vispad vaniljsås. Ifall ni inte har farinsocker duger också vanligt socker. Ni kan också doppa de stekta äppelklyftorna i en kanelsockerblandning. Detta recept fungerar också med bananer, päron eller andra frukter. Tillsammans med glass blir det verkligen gott.

Ingredienser per portion:

- 1 äpple
- 1-2 msk farinsocker
- 1 msk smör eller margarin
- (vispad vaniljsås eller glass)

Äppelreceptet är taget ur Sanni Luomahaaras bok Korsun keittokirja.

5. Instruktioner finns bland annat i Olli Aulios Suuri Retkeilykirja (finsk bok).
6. Använd så miljövänliga produkter som möjligt vid matlagningen. Undvik folie vid glödstekning, använd lokala produkter och ekoprodukter. Välj råvaror som är miljövänligt förpackade. Se även Finlands Svenska Scouter r.f.s, "Lägerkockens ABC".

Utvecklingssamarbete

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten vet vad som menas med utvecklingssamarbete och funderar över hur man kan öka samarbetet och vänskapen mellan i- och u-länder.

För specialmärket utförs sammanlagt åtta uppgifter.**Basfärdigheter (alla uppgifter utförs)**

1. Ta reda på vad orden utvecklingssamarbete och utvecklingsland betyder.
2. Ta reda på vad som menas med Rejäl handels varor och bekanta dig med närbutikens utbud.
3. Jämför levnadsförhållandena för invånarna i u- och i-land i fråga om mat, vatten, arbete och demokratiska och mänskliga rättigheter.

Då det verkligen gäller**Välj minst fem av följande uppgifter (4-13):**

4. Gör en utfärd eller något annat evenemang med patrullen där ni använder så mycket som möjligt av Rejäl handels produkter. Gör t.ex. Rejäl handels chokladbananer.
5. Gör Rejäl handels produkter kända i er kår.
6. Delta med sparbössa som insamlare på FRK:s hungerdagsinsamling, gemensamt ansvar insamlingen, Unicefs törstdags insamling eller någon annan insamling och ta reda på

målet med insamlingen och vart de insamlade medlen ska gå.

7. Samla in gamla kläder, skolmaterial etc. och ge dem till någon organisations insamling. Ta reda på vad som händer med det insamlade materialet.
8. Bjud in någon finländare som arbetat i ett u-land eller en person som kommer från ett u-land, för att berätta om hur det är att leva i ett u-land.
9. Bekanta dig med u-ländernas vatten- och matsituation och försök att leva en dag på samma mängd vatten som man lever på i genomsnitt i ett u-land.
10. Tillverka tillsammans i patrullen eller laget en Anna och Toivo docka som Unicef får adoptera. Sy eller sticka lappar enligt instruktionerna för Vaaka rys lapptäckesprojekt, som sänder varma lapptäcken runt omkring i världen.
11. Delta i ett utvecklingssamarbete som ordnas av scouterna eller någon annan organisation.
12. Om kåren har ett fadderbarn eller brevvänner från något avlågset scoutland (t.ex. Nepal, Senegal eller Gambia), bekanta dig med det landets scoutverksamhet och skriv till fadderbarnet eller brevvännen.
13. Fördjupa dig i ett u-land och dess kultur (seder och bruk, religion, musik, traditioner).

Tips och instruktioner

4. Mera uppgifter om Rejäl handel hittar du på hemsidan www.reilukauppa.fi. Gör ett kollage för kärlokalens anslagstavla över rejäl handels broschyrer, skisser ni ritat, bilder ni klippt från tidningar m.m. Recept på Rejäl handel chokladbanan: Reservera en Rejäl handel banan och en rad Rejäl handel choklad per patrullmedlem. Skär ett snitt längs med bananen och tryck ner chokladen så djupt som möjligt. Linda in bananen i folio och grädda den i ugn eller på öppen eld tills chokladen börjar smälta och bananen blir mjuk. Ät den som sådan eller med t.ex. glass.
 5. Bjud kårens ledare på Rejäl kaffebjudning eller föräldrarna på Rejäl te kväll. Ni kan även arrangera en Rejäl kaffe- och tesmakning, där ni doftar och smakar på olika Rejäl handel kaffe och te sorter.
 6. Ge en annorlunda julgåva t.ex. via Kyrkans Utlandshjälp eller genom att köpa FN-förbundets Blå produkter. Byt inte namnlösa gåvor på julfesten utan skänk gåvorna t.ex. till ett barnhem. Kom ihåg att märka gåvorna enligt deras innehåll, t.ex. färgkriter kan märkas med texten "till en 10-årig flicka".
 7. Åtminstone UFF (www.uff.fi), Missionstorgen (www.fida.info) och Emmaus (www.emmaushelsinki.fi) samlar in kläder. Det finns också återvinningscentraler på större orter.
 10. Behovet av varma filtar är gränslöst i världens krisområden för sjuka och döende människor och för föräldralösa barn. Allt är välkommet om det så bara är en filt.
- Anna och Toivo dockan hör till Unicefs frivilligarbete. Trasdockan ska föreställa "världens barn" och görs enligt egen fantasi. Den färdiga dockan ges för adoption eller säljs för 20€. Ett barns grundvaccinering kostar 20€. För den här summan kan Unicef ge ett barn den vaccinering som behövs mot dödliga sjukdomar. Varje docka som hittat ett hem räddar ett barn till livet. Dockmönstret hittar du på Unicefs hemsida <http://www.unicef.fi/annatoidockor>.
12. Fadderbarn kan man söka på t.ex. Rädda Barnen r.f. (www.pela.fi) och Plan-Suomi (www.plansuomi.org). Ni kan även stöda barnen i u-länder via församlingen. Flera tips hittar du via missionsällskapens webbplatser och från äventyrsscouternas basprogram och aktiviteten "på okänd mark".

Kvällsandakt**Rikedom**

- Om du har mat i kylan, kläder att bära, tak över huvudet och ett ställe att sova på - då är du rikare än 75% av världens befolkning.
- Om du har pengar på banken, pengar i din plånbok eller bara lite växel i din skrivbordslåda - då är du en av de 8% som tillhör världens ekonomiska toppskikt.

- Om du vaknade i morse och kände dig mer frisk än sjuk - då är du mer lyckligt lottad än den miljon människor som kommer att dö denna vecka.
- Om du aldrig varit utsatt för rädsan i strid, ensamheten i fångenskap, smärtan från tortyr eller känslan av svält - då är du mer lyckligt lottad än 500 miljoner människor i världen.
- Om du kan gå till en gudstjänst utan att vara rädd för att bli förföljd, arresterad, torterad eller dödad - då är du mer lyckligt lottad än 2 miljarder människor i världen.
- Om dina föräldrar lever och fortfarande är gifta med varandra - då är du mer lyckligt lottad än de flesta människor i världen.
- Om du kan läsa detta meddelande är du dubbelt lyckligt lottad - för 2 miljarder människor i världen kan inte läsa alls.

Virka och sticka

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten kan tillverka ett ändamålsenligt handarbete genom att sticka eller virka.

För märket görs följande sex uppgifter:

Basfärdigheter

1. Lär dig tolka virkningsinstruktioner och lär dig virka luft-, smyg- och fastmaskor samt stolpar.
2. Lär dig tolka förkortningar i olika stickbeskrivningar, och pröva på att sticka räta och aviga maskor. Pröva på olika typer av stickning, till exempel rät-, slät- och resårstickning.
3. Red ut vilken information som finns på garnnystanets gördel. och ta reda på hur garnets tjocklek inverkar på valet av virknål eller sticka.

Då det verkligen gäller

4. Virka t.ex. ett fodral till din telefon, ett vristband eller en pannlapp.
5. Sticka en halsduk eller en mössa.
6. Sticka eller virka tillsammans med patrullen ett handarbete för välgörenhet eller för kårens lopptorg, till exempel en Moder Teresa filt.

Tips och instruktioner

- 1-5. Tips finns bland annat på Käspaikka <http://www.kaspaikka.fi/svensk/>
 - 4-5. Ifall de givna exemplen känns för enkla kan ni också välja ett mer krävande arbete. Ni kan till exempel virka eller sticka likadana klädesplagg åt hela laget. Använd kårens eller lagets färger.
- Böcker och tidningar om stickning och virkning finns i mängder. Bland annat kan du bekanta dig med:
- **Cilla Ramnek:** Sticka och virka
 - **Eva Kruk:** Sy och sticka på egen hand; en trevlig liten bok med enkla instruktioner

Återvinning

Målsättningen med märket är att äventyrsscouten ska kunna sortera och återvinna avfall. Scouten ska också ha klart för sig vad som händer med sorterat och återvunnet avfall.

För specialmärket utförs följande åtta uppgifter:

1. Ta reda på vad som är och vad som inte är bioavfall.
2. Ta reda på vad som är problemavfall och hur man hanterar det. Bekanta dig med din kommuns bestämmelser om avfallshantering och kompostering och planera ett sorteringsystem för hemmet eller kårlokalen och gör sortering enligt det.
3. Ta reda på hur olika typer av papper (tidningar, kartong, pappersförpackningar, vätskeförpackningar) sorteras.
4. Ta reda på vilka plaster som får brännas och sortera plastavfall därefter.
5. Samla avfall och problemavfall som går att återvinna hemifrån och från kårlokalen, och för dem till rätta ställen för återvinning.
6. Gör bruksföremål av återvunnet material eller reparera saker som tagits ur bruk (möbel, klädesplagg, cykel) och använd dem på nytt.
7. Besök en återvinningsstation, sorteringsplats eller en avstjälningsplats och ta reda på vad som händer med avfallet på dem. Alternativt: bekanta dig med verksamheten i organisationen Håll skärgården ren.
8. Arrangera en sorteringsutställning eller en grej-bytardag på kårlokalen t.ex. under ett föräldramöte.

Tips och instruktioner

Skaffa kommunens avfallshanteringsbestämmelser från miljöcentralen. Från Internet kan ni ladda ned en gratis guide för sortering (sammansatt av Lassila&Tikanoja, WWF och Kesko). Guiden hittar ni på adressen www.lassila-tikanoja.fi

1. Ifall ni gör en utflykt till ett ställe med kompost, lär er använda den. Om kompostering hittar ni information bl.a. på Helsingforsregionens miljötjänsters webbplats www.hsy.fi/se eller genom att söka på internet med sökordet kompostering.
2. www.ongelmajäte.fi, www.ytv.fi/swe
3. Information finns på Pappersinsamlingens hemsida (www.paperinkerays.fi).
5. Gamla kläder kan föras till återvinningscentralen, lopptorg eller välgörenhet. Papper, tidningar och dagstidningar läggs i pappersinsamlingen. Bioavfall hör till komposten. Kartong, saftburkar och annan sorterbar kartong kan föras till kartonginsamlingen. Glasflaskor och burkar förs till glasinnsamlingen, returflaskor till butiken och batterier till insamlingspunkter för dem. Ta reda på var närmaste ställe för dessa avfall finns i er kommun eller stadsdel. Ni kan även tillsammans samla på olika skräp i en veckas tid och sedan tillsammans föra dem till en sorteringsstation nära er för sortering. Skräp som sorteras ska vara rent d.v.s. t.ex. mjölkburkar ska sköljas.

Ni kan även öva sortering med hjälp av olika spel och lekar. Tillverka ett runt spelbräde där ni antecknat olika sorteringsätt. Klipp ut kort där ni skrivit namn på skräp och saker. För att spela kastar ni tärning och lyfter upp ett kort. Ifall sorteringsätt och skräp på kortet överensstämmer får man behålla kortet och fortsätta. Ifall kort och sorteringsätt inte överensstämmer övergår spelturen till följande spelare. Den som har flest kort vinner.

Gör en plansch där ni ritat avfallskärl för t.ex. bioavfall, blandavfall, glasinnsamling och pappersinsamling. Klipp sedan ut bilder från gamla tidningar och placera bilderna i rätt avfallskärl.

6. Tips för återvinning: Av en gammal flannelskjorta kan man göra en bra pannlapp. Man kan stöpa nya ljus av gamla ljusstumpar i t.ex. gamla yoghurtburkar genom att lägga till ett nytt vekegarn. Flera tips om återvinning finns i Eko-Elmeri -materialet på www.ymparisto.fi
7. www.hallskargardenren.fi
8. Informera i god tid före om en grej-bytadag i kårtidningen, på anslagstavlan eller på kårens www-sidor. Låt gamla utfärdssaker och utfärdskläder som blivit för små hitta ett nytt hem. Ni kan ge bort, byta eller sälja grejer förmånligt.

